

Semesteravgift i boks

På tross av lavere totalbeløp, fikk alle studentorganisasjoner gode bevilgninger på neste års budsjett.

Side 4

Splitter ny kantineprofil

Samskipnaden satser på å få ett tusen studenter til å si sin mening om studentkantinen.

Side 4

Selvalgt muntlig på engelsk

Etter at engelsk-studentene begynte å presentere prosjektoppgavene sine til muntlig, har karakterene steget.

Side 7

Geekosfære-guiden

Følg vår guide for å forstå hva datanerdene snakker om. Obligatorisk for andatabeter.

Side 11

kultur

Kunstens pause

Stein Elvestad trossar vintermørket.

Side 22

– Her er min hatt!

Randis hattebutikk holder på sin gamle stil.

Side 17

Ørken rundt Montsjegorsk

Tema: Svovelørkenen rundt Severonikel-anlegget i Montsjegorsk har absolutt satt sine spor.

Side 18-19

meninger

Leder

Mørketallsdepresjon

Kronikk

Den norske bok

Leserinlegg:

Den politiske kampen. Hva er vi mennesker? Menneskerettigheter Samskipnaden beklager

Side 12

Husk Utropia på Internett: WWW.UTROPIA.NO

Tidenes verste depresjonshest

FOTO: MARIT LØSNE

Sosialtjenesten på universitetet har aldri noensinne hatt så stor pågang fra depressive studenter som nå. Leder Kaare Olsen på Studentenes sosialtjeneste forteller at studentene sliter med alt fra eksamensangst til depresjoner.

Når mørketida setter inn for fullt, er mange nødt til å ha noen å prate med, men Olsen vil ikke gjøre mørketida til eneste årsak. – Det er vanskelig å finne ledig time nå, konstaterer Jill Olsen i sosialtjenesten.

Side 5

Ein minister kryssar sitt spor

FOTO: HANNE STIEN

Kyrkjeasylant Janerita Nsereko fekk nytt avslag på asylsøknad.

Det er ikkje lett å utkjempa ein sisyfoskamp om opphaldsløyve når du har talsmenn som sparkar krakken under den einaste som har makt til å endra vilkåra dine.

Med 1500 underskrifter i ryggen, skulle ein tru kyrkjeasylantane hadde gode odds for å få innvilga asyl. Men det som skulle vera ei utveksling av synspunkt, enda opp i eit Internasjonalt Seminar der både justisminister Odd Einar Dørum og publikum sjeldan syntte vilje og evne til verdig dialog. Harde skyts møtte justisministeren. Ingen veit kva forventninger han hadde før han landa, men det er ikkje utenkjeleg at han var glad då han reiste.

Side 21

Mørketalls- depresjon

Psykiatere ved Åsgård-klinikken har bevist at nesten førti prosent av den arbeidsdyktige delen av befolkningen i nord får reaksjoner på mørketiden som går utover arbeidet. Undersøkelsen er gjort

“Selvmordsstatistikken er bare toppen av et enormt isfjell av kalde følelser og oppgitte håp”

Utopia

uvant med mørketid. Man kan gå ut fra at mange flere studenter enn arbeidstakere får negative mørketidsreaksjoner – reaksjoner som ville gitt sykemelding på en arbeidsplass. Slik løsning forekommer sjelden i studielivet. Vi får bare enda flere arbeidsoppgaver og må leve med stadig hardere press fram mot jul.

■ Selvmordsstatistikken er bare toppen av et enormt isfjell av kalde følelser og oppgitte håp. Høye verdier av depressive hormoner rammer ikke bare ensomme i overgangsalderen – studenter og unge lesses ned av sorger og stress i disse tider. Kanskje tror man at sin stressfaktor ikke kvalifiserer til hjelp, kanskje går vi alle rundt og tror at vår anonyme sidemann har det så mye verre. Resultatet blir dårlig samvittighet fordi man er trist – en ond sirkel.

■ Når november kryper av sted mot eksamen og totalt mørke, blir hver morgen vanskeligere å takle. Det beksvarte vinduet på soverommet blir en stadig tyngre trussel mot en dag som aldri vil dukke opp. Det vil imidlertid alle pliktene, plikter som gjør kroppen gjenstridig og vond når man tvinger seg ut mot lesesal og tom lommebok. Å vente i sengen på at det skal bli lyst, er frivillig å narre seg selv – nok en ond sirkel utover i november.

■ Studenten som sliter ved siden av deg på lesesalen, har stor risiko for å stryke til eksamen. Med et gjennomsnitt på 11,3 vektall avlagt i året per student, er det tusenvis som møter veggen i sin studiehverdag. Håpet om å komme ajour med gjeld og lesing synker mens lyset blir borte. Rundt eksamen er det verst – da er det bekmørkt både ute og inne – døgnnet rundt.

■ Når siste trekkmelding er brukt opp, finner mange en midlertidig trøst i rus og fyll – ofte alene for å spare penger. I november er det tid for å ta opp kampen mot mørketallene som skaper is og tomrom mellom skjøre mennesker som sliter. Vis litt nestekjærlighet og du får dobbelt tilbake.

kelsen er gjort på en gruppe som ikke har pensum eller så trange økonomiske forhold som studentene. Dessuten er mange studenter fra sørligere strøk, langt fra nære venner og familie, og

Den norske bok

Kronikk av Trond Andreassen, forlagssjef

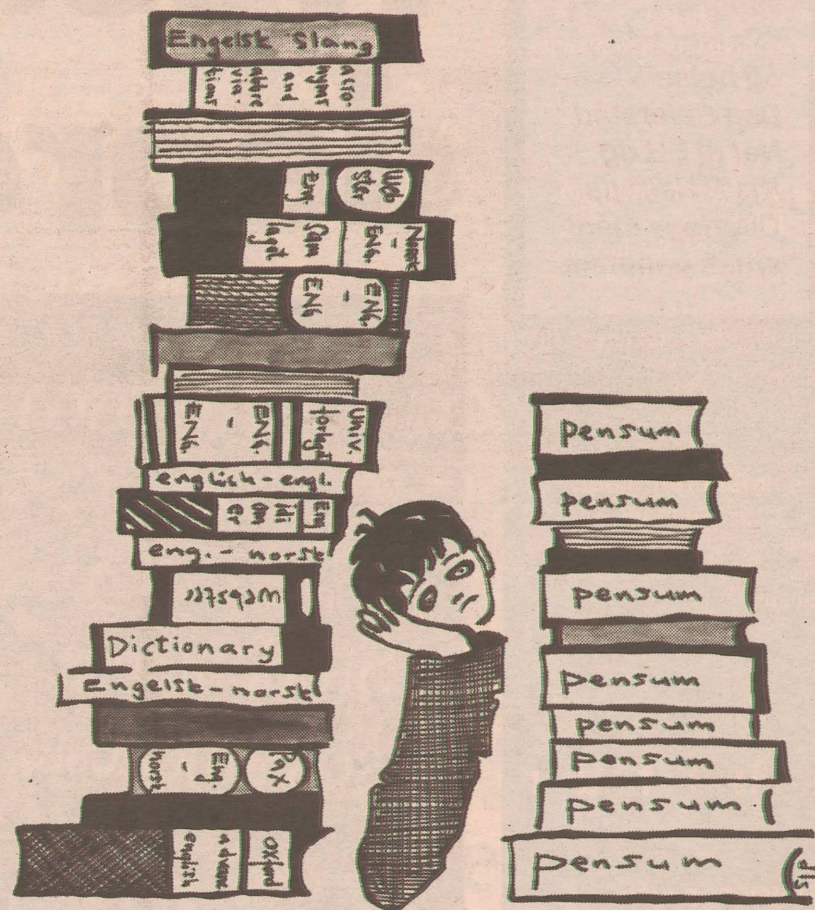
Trusselen mot norsk skriftspråk er sterkere i dag enn på 60-tallet. Norske lærebøker og faglitteratur skyves systematisk ut av pensumlistene. Forleden dag mottok vår statsminister et brev fra en norsk student. Hun ville gi ham et råd hun mener er av vesentlig betydning for det norske hus: Det bør tuftes på det norske språk.

Det kan lyde som en selvfølgelighet, men hun har god grunn til å melde sin uro. Hun opplever nemlig at hun stadig oftere tilbys en opplæring på grunnlag av engelsk/amerikanske lærebøker. Hun hevder at hun gjøres dårlig i stand til å fungere i det norske samfunn om hun ikke får tilstrekkelig opplæring på norsk språk. Denne erfaringen deler hun med stadig flere, det er en kjensgjerning at norsk skriftspråk er på vikende front i pensumlitteraturen innenfor høyere utdanning.

Språkargumentet har alltid stått sentralt i utformingen av norsk kulturpolitikk. “Det å ha et språk, er avgjerende for all menneskeleg kommunikasjon og vekst” kan vi lese i statsbudsjettets kulturkapittel. Ønsket om å ivareta og utvikle norsk skriftspråk, var en hovedbegrunnelse for innføringen av innkjøpsordningen for skjønnlitteratur. Henrik Groth understreket hensynet til det han kalte det norske språksamfunns litenhet. Han hevdet at det norske bokmarked var så lite at det krevde bevisste tiltak for å kompensere vårt handicap. I dette perspektivet bør det være et tankekors at dagens debatt om innkjøpsordningen har vært fattig på perspektiver utover kroner og øre. Ser vi bokens, litteraturen og skriftspråkets situasjon under ett, fortøner debatten seg som merkelig snever.

Mangt er endret siden ordningen ble innført. Trusselen mot norsk skriftspråk er langt alvorligere enn på 60-tallet. Sakte, men sikkert og systematisk, og nesten uten at vi merker det, skyves norske lærebøker og faglitteratur ut av pensumlistene. 170.000 norske studenter sitter oftere og oftere bøyet over engelskspråklige tekster. Over 50% av bøkene våre universitetsbokhandlere selger til studentene, er i dag engelskspråklige. Produsenter er de store forlagshusene i USA og England. Denne vridningen i retning av engelsk/amerikansk litteratur er betenkelig av flere grunner. La meg nevne noen sentrale momenter.

Rekrutteringen til høyere utdanning har endret seg. Den største studentveksten – 70.000 flere studenter i løpet av de siste åtte år – kommer fra grupper som tradisjonelt har lest og skrevet lite. Skal vi tro utsagn fra studentene selv og mange av deres lærere, har de ofte problemer med å få grep om det de leser. Det er

derfor viktig å møte dagens studenter med innføringsbøker, grunnbøker på norsk språk som gir dem innsikt i norsk forhold.

Hovedtyngden av studentene skal fungere i det norske samfunn og yte samfunnstjenester for norske borgere. Derfor bør de kunne møte hverdagen med norsk språk og referanser fra norsk virkelighet. En norsk psykolog i Sørreisa bør ikke snakke engelsk fagterminologi til sin klient og behandle henne som om hun befant seg i San Francisco. I dag er hele pensum i psykologi for grunnfagsstudiet i Tromsø på engelsk. Det blir ikke nevneverdig bedre høyere opp i studiet. Lærebøkene er i dag viktigere i studiesituasjonen fordi antallet studenter gjør at langt flere studenter må dele på lærekrefte. Individuell oppfølging blir mangelfull. Lærebøkene blir derfor mer sentrale. Undersøkelser viser at lesing av pensumlitteratur og annen faglitteratur er den arbeidsform studentene bruker mest tid på. Trolig bruker norske studenter mer enn 70.000 årsverk på lesing. Dessverre er det slik at mange lærere på universitetene ikke forstår at de her står overfor et valg og at de har et medansvar for utviklingen av norsk fagterminologi og norsk språk. for ordens skyld legger jeg til at studentene som kommer videre i studiene, må og bør lese internasjonal faglitteratur på engelsk og andre språk.

Forskyvningen i retning av ett mer engelskbasert pensum blir enda mer alarmende når vi må anta at læremiddeltilbudet på våre høyere læresteder i framtida mer og mer vil bli levert gjennom elek-

troniske media. Investeringene i denne type media er svært kapitalkrevende for norske forlag. De vil ha store vansker med å konkurrere med engelskspråklige tilbud. Derfor ligger vi enda mer åpen for utenlandske engelskspråklige on-line media. Kulturtrykket fra de store multinasjonale gigantene som nå mer enn før ser verden som ett marked, og som har stor appetitt på å erobre det, vil bli langt mer merkbart enn det vi i dag opplever på bøkens område.

Elektroniske media gjør det lettere å nå dette markedet. Innenfor dette perspektivet blir to allianser avgjørende i årene framover. Norske forlag og norske forfattere må stå sammen om å løse rettighetsproblemene knyttet til elektronisk publisering. Det er svært viktig at denne alliansen blir sterk fordi forfattere og forlag sammen må inngå allianser med norske myndigheter som sikrer grunnlaget for en offensiv for norske læremiddelbøker og elektroniske media - skrevet av norske forfattere om norske forhold for norske studenter. Dette er i dag en oppgave av stor nasjonal betydning. Det er på denne arenaen kampen for norsk skriftkultur står i dag. I dette perspektivet spiller skjønnlitteraturen en mindre rolle. I sin første regjeringperiode holdt vår statsminister en tale om Kunnskaps-samfunnet mot år 2000. Her nevner han verken forfatterne eller forlag. Han har også utelatt den nasjonale dimensjon i byggingen av kunnskapssamfunnet. Byggmesteren bør låne øre til Henrik Groths advarsel fra 1963 om hva som vil skje om vi ikke skjøtter det norske språk. Da vil vi sakke akterut og bli et underutviklet område, en ikke drivverdig enhet.

Patent på ALT?

Utopia
Studentavis | Tromsø

...er et organ for studentene i Tromsø. Avisen gis ut med støtte over semesteravgifta.

Ansvarlig redaktør:
Andreas Høy Knudsen

Kulturredaktør:
Inger Nilsdotter Bråtveit

Deskansvarlig:
Ole Martin Jenssen

Fotoansvarlige:
Hanne Stien
Marit Ljøsne

Internettansvarlig:
Harald Groven

Redaksjonen:
Anders Lilleheim, Anne-Britt Hofstad, Asbjørn Bartnes, Hadi Lile, Hallgeir Løland Torpe, Halvor Johannes Lie, Ingrid Hedlund, Irene Foss, Kari Mette D. Eliassen, Krister Brandser, Marianne Søndmør, Marte Bull-Njaa, Mette Strengenhagen, Michael Wynn, Mikael Kahn, Mona Varpe, Per Steinar Moen, Ragnhild Vik Nilsen, Reidun Faye, Rune Thomassen, Siri Jeanette Pedersen, Siri Vaggen Olsen, Siv Tofte, Stian Andreasen, Thomas Johansen, Tori Falck, Trine Andreassen og Vegar Andreassen

Adresse:
Universitetet – SVF
9037 Tromsø

Telefon:
77 64 53 66 (Desken)
90 52 56 03 (tips og saker)
97 65 08 41 (annonse)

Faks:
77 64 51 99

E-post:
utopia@utopia.no
Internett:
http://www.utopia.no

ISSN:
0806-9611

Trykk:
Bladet Tromsø,
Opplag:
5000
Annonsepriser:
Kontakt oss for tilbud

Neste deadline:
18. november 1999
Neste utgivelse:
24. november 1999

Internasjonalt seminar:
"Patent på liv og helse"
Dag Seierstad
Nei til EU og Kjetil Heimdal
Overlege medisinsk genetikk

GACTTGACTGATCGAIGCTA
AGCTAGCTAGCTAGCTAGCTA
TAGCTAGCTAGCTAGCTAGTC
TCGATCGTAG GA
GATCGG ATCGATA G
CATCC GCGATCGATCA
AGCG GATATCGATCAGCATC
ATCG CGATCTGCTACACATC
G GCT
GCT CAAGCAGCAGCATGCA
G CAGC
ACG AGTGTGGTGTTCAGTCG
TGCA GACTGCAGATC CA
ACACACC TACTGTA TG
TGACAGATCA CGATGC
AGCTAGCTGACGACACACAGC
CGAGCAGCCGCGGGCGCGCGCG
CTACATCAGCCCGCTATATATA

– Tenk om du måtte betale en lisensavgift til et konsern hver gang du benyttet deg av kunnskapen om at jorda er rund? Denne parallellen trakk overlege ved medisinsk genetikk ved radiumhospitalet i Oslo, Kjetil Heimdal opp på Internasjonalt Seminar.

Harald Groven
Bjørn Egil Johansen

Det er nå den menneskelige arvemasse for første gang kartlegges. Ettersom dette ikke er oppfinnelse, men oppdagelse, er det strid om mulighetene til å patentere kunnskap om menneskelig arvestoff som fremskaffes. USAs, EUs og Norges patentregler har hittil vært ulike. Amerikanske patentlover har hatt mer liberale regler for patentering på liv. Innenfor neste forhandlingsrunde i Verdens handelsorganisasjon (WTO) har det vært mål om å harmonisere EUs og USAs regler for patentering av arvemasse. EUs patentdirektiv 98/44/EC, har vært oppe til Stortingsbehandling. Muligens blir det første gang Stortinget stopper innføringen av et EU-direktiv.

Gen-race

Bioteknologi kan bli det neste århundrets nye kjempeindustri, sa Heimdal. I fremtiden vil en trolig være i stand til å diagnostisere og behandle en hel del sykdommer ved hjelp av den nye bioteknologien. Alt i dag kan man ved hjelp

av å sekvensere bestemte generer diagnostisere en del former for arvelig brystkreft. Etter hvert som en isolerer forskjellige sykdomsgener vil en kunne diagnostisere også på grunnlag av disse. Heimdal så for seg at stadig nye behandlingsmetoder vil bli tilgjengelige, og mulighetene for å gi langt flere ett godt liv vil være tilstede. En begynner nå å skaffe seg oversikt over det samlede menneskelige arvestoffet. Dette er ett prosjekt av enormt omfang som tusenvis av forskere over hele verden er involvert i. I fremtiden vil dette gi ett svært godt utgangspunkt for videre forskning.

Eiendomsrett

Skal det menneskelige arvestoffet i fremtiden tilhøre de menneskene som er alltid har hatt det i kroppen? Et amerikansk legemiddelfirma har nå inne en patent-søknad på en tredel av det menneskelige arvestoffet. Det vil si at legemiddelfirmaet vil eie rettighetene til å utnytte kunnskapen økonomisk. Den kunnskapen som nå er i ferd med å bli patentert er det fundamentet hele bio-industrien kommer til å stå på. Da er det betenkelig at kunnskapen er i ferd med å bli monopolisert hos noen få gigant-konserner, mente Heimdal. Et eksempel på hvilke utslag monopoliseringen gir, er at et konsern eier genene for arvelig brystkreft i USA. Hvis patent på liv direktivet blir vedtatt må verdens kvinner regne med å betale om lag to tusen dollar for å få sjekket om de er arvelig disponert for brystkreft. Konsekvensen blir, mente Heimdal, at teknologien blir utilgjengelig for flertallet av verdens befolkning, samtidig som det vil gi noen få multinasjonale konserner en svært sikker profit.

Nedstøvet vetorett

En konsekvens av at Norge stemte nei til EU-medlemskap i 1994 var at Stortinget beholdt vetorett til EU-direktiv som vi i gjennom EØS-avtalen er nødt til å inkorporere i norsk lovverk. Denne vetoretten har forblitt ubenyttet, ettersom samtlige direktiv fra EU-kommisjonen har blitt stemplet rett inn i norsk lovverk de siste fem år. Dette skyldes at EU i tilfelle et Stortings-veto har rett til å iverksette økonomiske mottiltak tilsvarende det tap som unionen lider. Sett i lys av slike konsekvenser, har Stortingetspolitikere vurdert at ingen av EU-lovene har vært kontroversielle nok til man har sett seg tjent med forsøke å stanse dem. Patent på liv-direktivet har reaktualisert striden om vetoretten. Dette av tre grunner: Et flertall av det politiske landskap er motstandere av direktivet. Et eventuelt norsk veto vil ikke føre til sanksjoner fra EU, ettersom det er en økonomisk belastning for norsk legemiddelindustri å ha strengere patentregler. En tredje grunn er at Nederland har brakt direktivet til doms i EU-domstolen. Nederlenderne hevder at direktivet er i strid med Riokonvensjonen, som forplikter de undertegnende statene å bevare artsmangfoldet (biodiversiteten). Denne konvensjonen har både Norge og EU-landene undertegnet. Så et tredje alternativ til et norsk veto vil være at EU-domstolen tilside-setter direktivet.

Patent på ALT?

Beslutningen Stortinget tar nå, vil vi arve inn i fremtiden. Arvestoffet vårt har blitt utviklet over de siste 4 milliarder årene. Hvem som skal eie det vil bli avgjort i løpet av de neste fire månedene.

Kafétrend på kantine

– Hva vil du ha?

Minst ett tusen studenter og ansatte skal fylle ut et omfattende spørreskjema om kantine på universitetet mellom 15. og 20. november.

Andreas Knudsen
Hanne Stien (foto)

Nye gardiner i de store hovedvinduene på nordveggen, innkjøp av slyngplanter som skal dekke taket, samt overgang til runde bord med duk, er noen av tiltakene når undersøkelsen kjøres i gang i neste uke. Spørsmålene varierer fra kaffekvalitet til påstanden som "hvor viktig er det å ha kantine nær til ditt institutt?". Skjemaet skal hentes, fylles ut og leveres inn mens man spiser eller tar en kopp kaffe.

– Vi fokuserer på atmosfære, interiør, pris, kvalitet og service, fastslår leder Ingrid Hovda Lien i styringsgruppa for undersøkelsen.

– Det som har manglet, er dialogen mellom de kantineansatte og studentene, forteller Hovda Lien. Hun tror ikke studentene jevnt over er misfornøyd, og har sett seg lei på at noen få klager blir altfor synlige.

– Å syte er altfor lett – det er de negative tilbakemeldingene som har blitt gjeldende, fastslår Ingrid.

Minst 1000 svar

Til å gjennomføre brukerundersøkelsen har Hovda Liens styringsgruppe fått frie hender av Studentsamskipnaden i Tromsø (SiTø), som betaler utgiftene.

– Vi vil få et omfattende tallmateriale, og jeg håper at også folk som ikke bruker kantine, vil hente et skjema i kantina og for-

telle akkurat hvorfor de boikotter tilbudet, oppfordrer Hovda Lien.

Styringsgruppa skal dra på forelesninger på hvert fakultet og informere og dele ut spørsmål, og Hovda Lien har kontaktet samtlige dekaner på universitetet for å annonse-re den store kantineundersøkelsen.

Underskudd

Ingrid Hovda Lien konstaterer at samskipnadens kantiner for første gang gikk med underskudd i fjor, noe hun ikke ser blidt på.

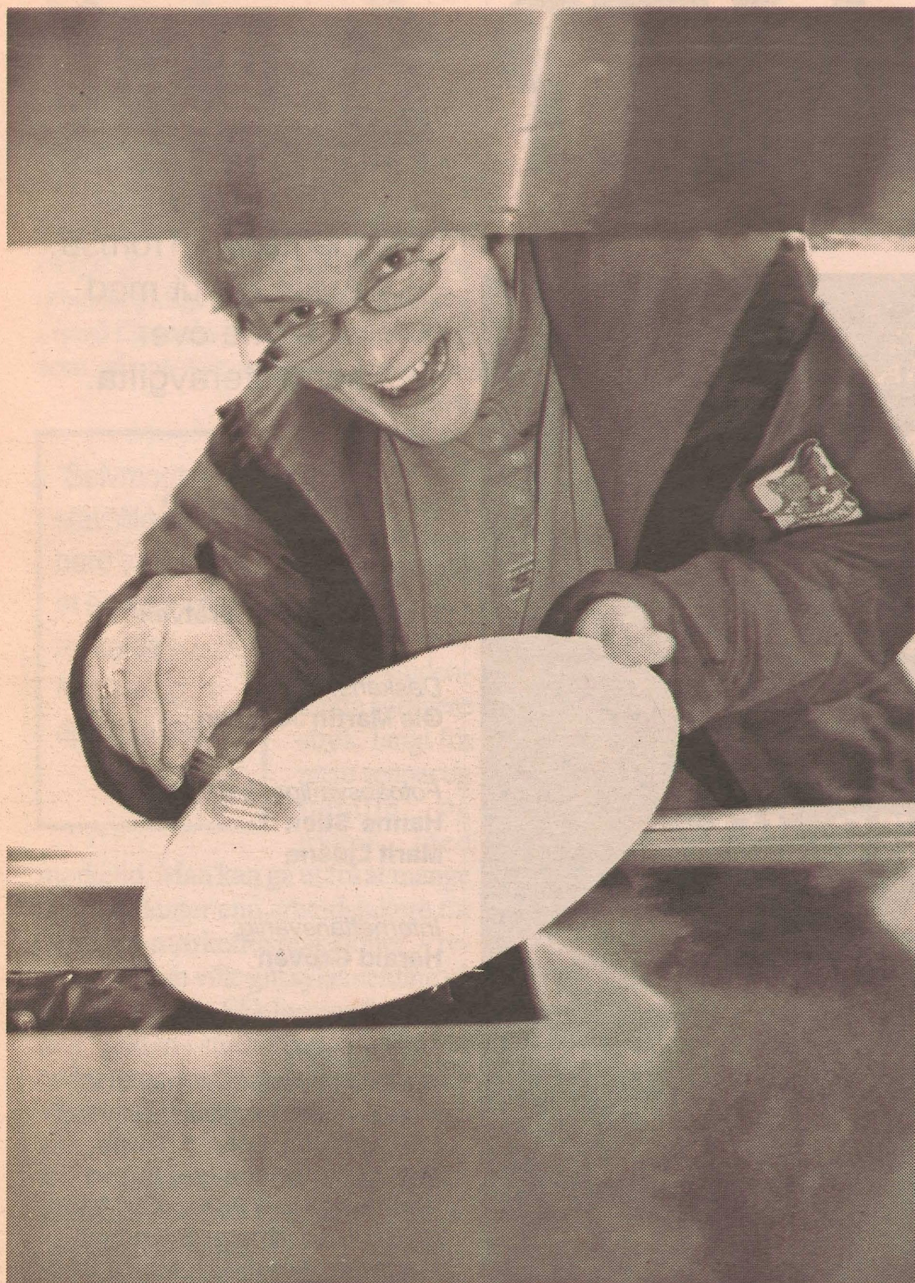
– Vi skal reforhandle vår avtale med universitetet om to av kantine, forteller hun. I dag driver SiTø kantine på Tromsø Museum, som ikke har studenter, og på Nordlysobservatoriet, som ligger langt fra studentmassen i Breivika og sentrum.

– Blir det aktuelt å legge ned disse kantineavdelingene?

– Det er ikke dette vi har som tema nå. Kanskje kan vi heller gjøre disse kantine bedre og mer attraktive, svarer Hovda Lien.

Samskipnadsleder Jon Christian Fløysvik Nordrum forteller til Utropia at det er uaktuelt for SiTø å dekke underskudd på kantine som mest brukes av universitetets ansatte. UiTø's økonomiske ansvar for interiør og arkitektur i kantine bør også komme i betraktning utfra resultatet fra undersøkelsen, ifølge Nordrum.

– Hvis studentene har ønsker som går på interiør og atmosfære, er dette noe Universitetet i Tromsø må ta alvorlig, sier han.

KVALITETSBEVISST: Vi fokuserer på atmosfære, interiør, pris, kvalitet og service i undersøkelsen om kantine, fastslår leder Ingrid Hovda Lien.

Millenium

År 2000 nærmer seg.
Kanskje du skulle satse på en ny kalenderdagbok i nytt design.

Stor fagbokavdeling i 2. etg. med fagbøker, tidsplanleggere og gode tilbud på skolerekvisita, posters, multimediaavdeling, video, etc.

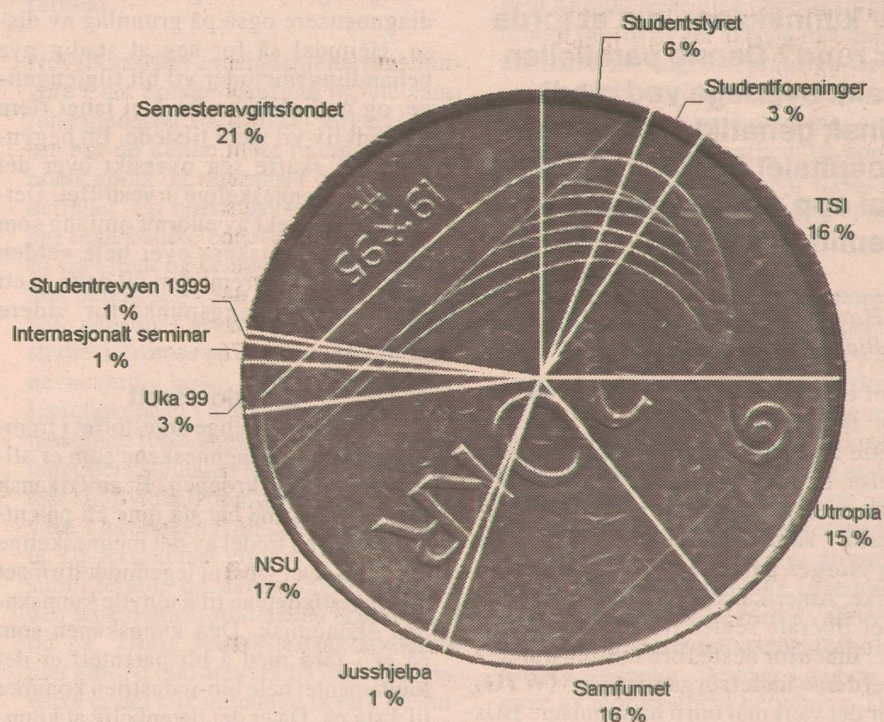
1. etg: Velassorterte bokavdelinger, engelske bøker, turkart, etc.

Vi betiller prompte de fagbøker som trengs uten ekstra omkostninger.

Centrum * Libris

Postboks 533, 9001 Tromsø
Bok- og papirhandelen i Sjøgata

Telefonnr.: 77667200
Telefaksnr.: 77685301
E-post: erik@centrumlibris.no
Internett: www.centrumlibris.no

Vellykket fordeling

Semesteravgiftens endelige fordeling gav uttelling på tross av lavere totalbeløp.

Andreas Knudsen

Med små marginer klarte Studentstyret å blidgjøre alle søkerne til semesteravgiften neste år. Jushjelpas leder Roy Arne Johannessen uttalte overfor studentsty-

ret at hans bedrift er avhengig av en rekke bidrag med relativt stabil størrelse for å drive.

– Nitti prosent av våre utgifter går til lønn, og det meste av budsjettet må søkes på, sa Johannessen. Jushjelpe fikk ingen økning i tildelingen.

Internasjonal Studentunion (ISU) fikk for første gang faste driftsmidler, siden aktiviteten har økt vesentlig det siste året.

Rekordstor pågang til sosialtjenesten

Studentenes sosialtjeneste har aldri hatt så mange henvendelser før som denne høsten. Leder Kaare Olsen er i villrede om hva som er årsaken.

Kari Mette Darell Eliassen

Når Utopia entrer resepsjonen på sosialtjenesten, treffer vi en overarbeidet resepsjonist på telefonen.

– Det er vanskelig å finne ledig time nå, sier hun, – du burde jo hatt time i neste uke. Ved siden av henne står en konsulent og blar i almanakken:

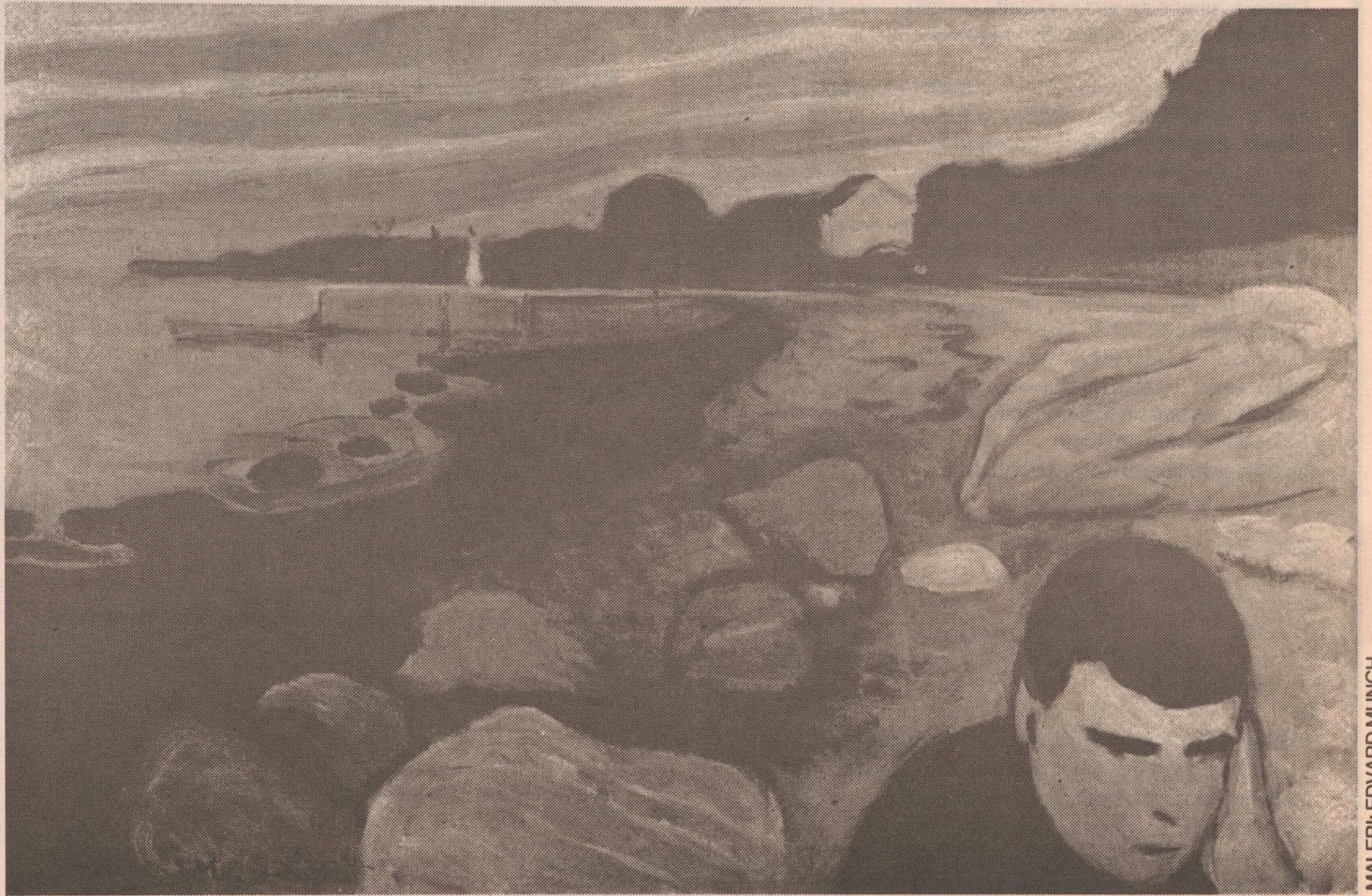
– Jeg har ingen tid til å hjelpe flere studenter.

Daglig leder Kaare Olsen bekrefter den store pågangen. Han kan ennå ikke forklare hvorfor studentene trenger mer psykologisk hjelp enn noensinne tidligere.

– Studentene sliter med alt fra økonomi til eksamensangst, forteller Olsen. Når mørketida setter inn for fullt, er mange nødt til å ha noen å prate med, men Olsen vil ikke gjøre mørketida til eneste årsak. Både på høyskolen og universitetet har sosialtjenesten varslet om sitt tilbud om krisehjelp.

– For mange studenter er november den tyngste måneden, konstaterer Kaare Olsen. Studentenes sosialtjeneste merker godt at gløden fra sommeren og tidlighøsten er borte, at mørket setter inn og at det enda er lenge til juleferie og avspenning.

– Dette kan ta motet fra hvem som helst, sier Olsen.

MALERI: EDVARD MUNCH

FOR STØTTE OG HJELP

Studentenes sosialtjeneste driver rådgivning og veiledning for studenter. De som oppsøker dem, får hjelp til å løse problemer knyttet til studiene eller problemer av personlig art. I tillegg til at studentene kan oppsøke eller ringe dem for å avtale time, åpner de også for konsultasjon uten forhåndsavtale fra kl. 13-14 hver dag.

Studentenes sosialtjeneste viderefremidler klienter til profesjonelle institusjoner i alvorlige tilfeller.

Ring til sosialtjenestens konsulenter:

Resepsjon (Jill Larsen): 776 45323

Ane-Marie Hektoen: 776 64596

Per Asle Johansen: 776 44545

Kaare Olsen: 776 44594

Dorrit Rosenkrantz: 776 44595

Elinee Stenseth: 776 44166

Mørketidsbundet student

I studentmassen ved universitetet kan man regne med at over 60 studenter ikke kan opprettholde studiene som direkte årsak av årstiden og manglende dagslys.

Andreas Knudsen

Mangelen på lys påvirker oss alle. For de studentene som sliter med problemer fra før av, blir mørketida ofte ekstra hard å takle. Når det blir mørkt, øker produksjonen av hormonet melatonin. Normalt skal produksjonen av dette hormonet avta når det blir dagslys. I mørketiden skjer ikke dette, og vi får søvnforstyr-

relser, det blir vanskelig å sove om kvelden og vanskelig å våkne om morgenen.

Høstdeppen

I enden av tunnellen er det alltid en ny tunnel, sier en student vi snakker med utenfor UB.

Er mørketida hard å takle?

– Ja, jeg er deprimeret. I tillegg til mørketida er jeg blakk – festlivet tok fort knekken på

studielånet mitt, lånekassa er ute etter meg, jeg må ta første avdeling juss på ett semester og jeg må slite på Rimi for å betale husleie på tre tusen pluss strøm.

Har du ingen som hjelper deg økonomisk?

– Jeg får ikke penger av foreldra mine fordi jeg skal reise på ferie i jula. De tror jeg er så rik. Nå har jeg møtt veggen.

Er det lenge er det siden

sist du var glad?

– Hva er det å være glad? Innebærer det en overstrømmende, lett følelse? Jeg har rusa meg på mye annet, men ikke på gladhet denne høsten.

Drikker du for å takle hverdagen?

– Ja... Jeg må

jo takle det evige kjøret på lesesalen, orke alle øynene mot meg på forelesning

Må du bryte med egne prinsipper?

Utenfor UB-kantina møter Utopia en bekymret studine. Hun sitter alene med en kaffekopp.

– Det går helt på helsa løs, jeg røyker og drikker i alle fall atskillig mer en vanlig.

Hvor lang tid tar det å komme seg ovenpå igjen?

– Oj... når et nytt studielån havner i postkassa og det er ett år til neste eksamen. Men da venter som regel nye hodepiner rett rundt hjørnet...

Studenten stikker hånda ned i jakkelomma og fisker opp noe rusk som hun smyger inn i en tynn rullings.

– Dette er alt jeg har råd til, sier hun og forlater Utopias journalist for å møte nye sorger.

Utopia

Studentavis i Tromsø

Stilling utlyses Ansvarlig redaktør

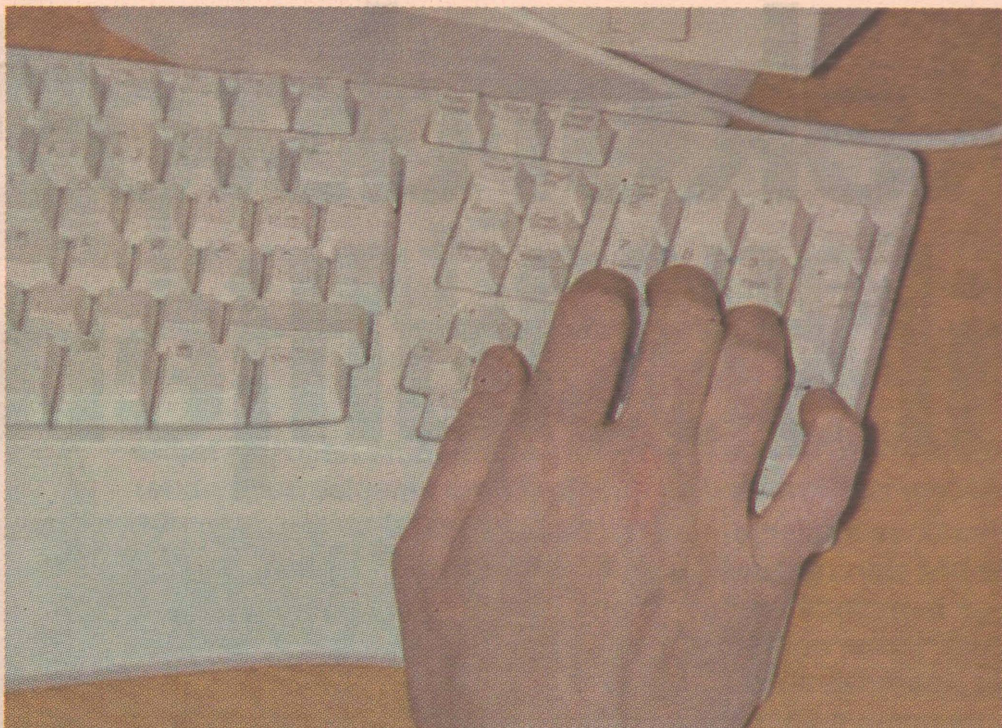
Gjelder for perioden: 1. januar 2000 til 31. desember 2000.
Overlapping fra og med siste nummer og ut året.
Lønnet verv: 100% studiekompensasjon
Søknadsfrist: Torsdag 23. november 1999.

Ansvarlig redaktør velges på åremål for ett år (med mulighet for gjenvalg ett år til) og velges av Utopias redaksjon. Stillingen innebærer det overordnede ansvar for alle ledd i produksjonen av Utopia, samt å sørge for at dette foregår i samsvar med det gjeldende reglement. Det betyr i praksis å ha kontinuerlig oversikt over Utopias drift.

I tillegg fungerer ansvarlig redaktør som nyhetsredaktør, med ansvar for nyhetsdelen. Stillingen innebærer at vedkommende må tilegne seg god oversikt og innsikt i universitetets administrasjon og organisasjoner. Nyhetsansvarlig holder de ukentlige nyhetsmøtene, administrerer innhenting av aktuelle saker til hvert nummer, fordeler sakene til medlemmene av redaksjonen og sørger for at disse kommer inn før deadline. I samarbeid med deskansvarlig fordeles sakene over nyhetssidene.

Ansvarlig redaktør skal følge opp arbeidet de ansatte i redaksjonen gjør.

Ansvarlig redaktør har vanlig sensurerende makt over begge redaksjoner, og står juridisk ansvarlig for avisas redaksjonelle innhold. Ansvarlig redaktør står ansvarlig for Info-avisa. Søkeren må være medlem av redaksjonen. Søknaden leveres ansvarlig redaktør Andreas Knudsen.

Stilling utlyses Desksjef

Gjelder for perioden: 1. januar 2000 til 31. desember 2000.
Overlapping fra og med siste nummer, og ut året.
Lønnet verv: 50% studiekompensasjon
Søknadsfrist: Torsdag 23. november 1999.

Desksjefen har ansvaret for Utopias layout og datautstyr. Desksjefen må inneha grunnleggende datakunnskaper. Desksjefen har ansvaret i samarbeid med nyhets- og kulturredaktør å fordele sidene, er ansvarlig for ombrekkingen av avisa og for å levere inn avisa til trykkeriet. Desksjef skal holde løpende kontakt med trykkeri.

Hoveddelen av desksjefens arbeid skjer i løpet av arbeidshelgene. Vedkommende er ansvarlig for kursing av nye medarbeidere i deskarbeid. Opplæring vil bli gitt.

Søknaden leveres ansvarlig redaktør Andreas Knudsen.

Stilling utlyses Redaksjonssekretær

Gjelder for perioden: 1. januar 2000 til 31. desember 2000.
Overlapping fra og med siste nummer og ut året.
Lønnet verv: 50% studiekompensasjon
Søknadsfrist: Torsdag 23. november 1999.

Redaksjonssekretæren skal holde oversikt over Utopias økonomi, og se til at alle utgifter og inntekter kan dokumenteres. Redaksjonssekretæren skal også se til at utgiftene blir betalt og inntektene krevd inn.

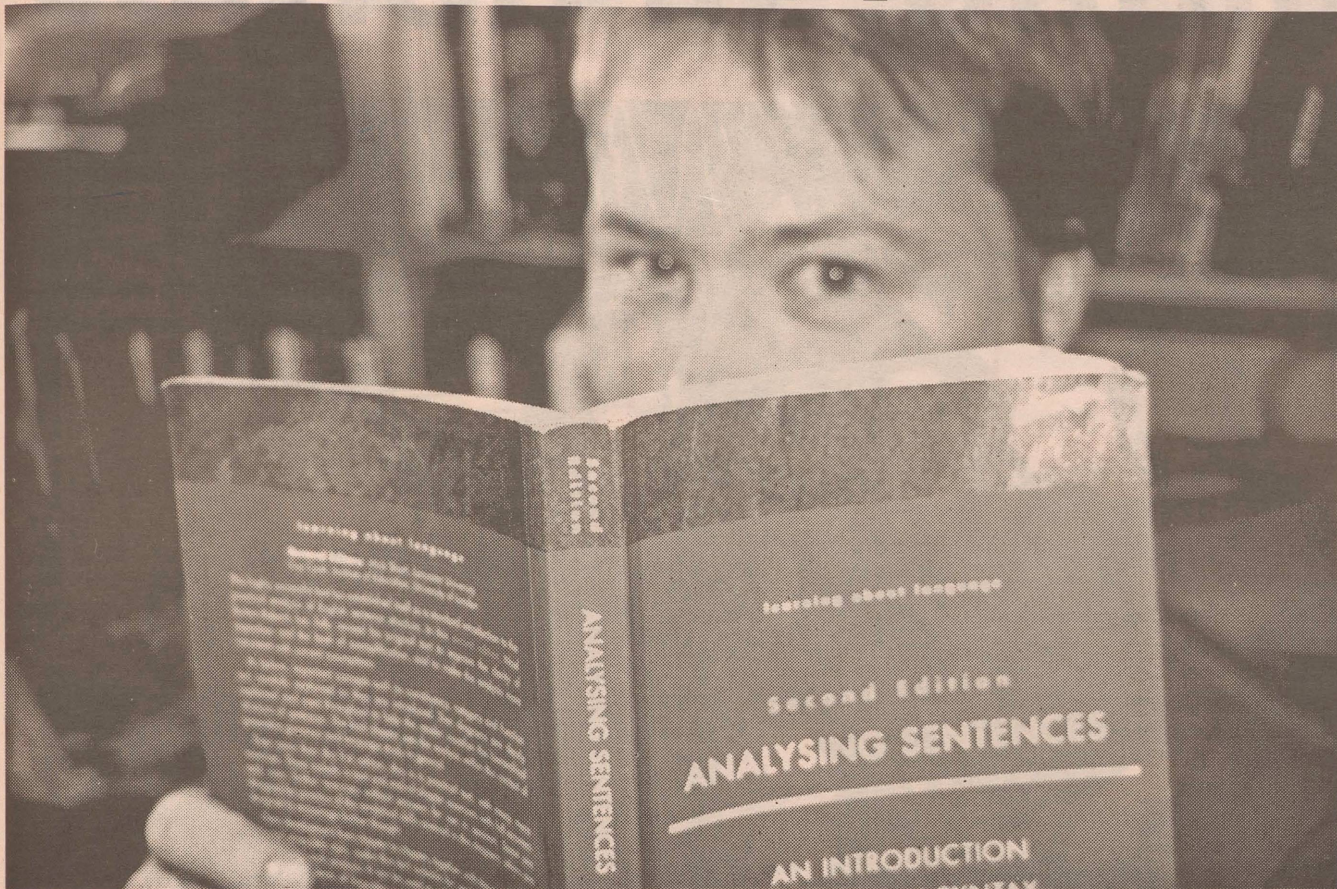
Redaksjonssekretæren har ansvaret for informasjonsflyten i Utopia, både innad i redaksjonen og utad overfor statlige institusjoner.

Regnskapet blir ført av regnskapskontor, men redaksjonssekretæren skal til enhver til ha oversikt over Utopias økonomi. Det er redaksjonssekretærens ansvar å holde kontakt med regnskapsfører og se til at denne har alt som trengs for å føre regnskapet. Dessuten vil redaksjonssekretæren fortsatt plikte å holde redaksjonen informert om den økonomiske utviklingen.

Søknaden leveres ansvarlig redaktør Andreas Knudsen.

*“3 av de ansatte i
Utopia er ferdige
med perioden de er
valgt for. Nå slipper
vi til nye”*

Slutt på skippertak

NY MUNTLLIG: Ulf Meeg på engelsk mellomfag vil kunne forsvare en av sine egen prosjektoppgaver på muntlig eksamen.

Studentene på engelsk grunn- og mellomfag får presentere en av sine egne oppgaver på muntlig eksamen. Ordninga har ført til vesentlig bedre karakterer det siste året.

Andreas Knudsen
Hanne Stien (foto)

Nyordningen på Institutt for engelsk innebærer at studentene selv velger én av tre obligatoriske prosjektoppgaver som de skal presentere under muntlig eksamen. Halve eksamenssesjonen er studentstyrt slik at kandidatene skal slippe ubehagelige overraskelser fra sensorer og lærere underveis.

Godt mottatt

– Vi prøver å legge mer av disponeringen over på studentene. Målet er at studentene selv skal velge og vrake, sier studiekonsulent Siri Sørland for engelsk ved Hum-fak. Ordninga blir godt mottatt av studentene:

– Jeg er særdeles godt fornøyd med denne eksamensordningen, sier Ulf Meeg, som tar mellomfag i engelsk dette semesteret. Han hevder at de aller fleste studentene på engelsk setter stor pris på instituttets gode evaluering og oppfølging.

Bedre karakterer

– Faktisk har karakterene blitt bedre etter at vi studenter kom på banen med egne ideer og prosjekter i faget vårt, sier han.

Den nye eksamensordninga er et resultat av at Institutt for engelsk i lengre tid

har jobbet for å bedre studiekvaliteten. Dette arbeidet har sammenheng med at Det humanistiske fakultet er utnevnt som forsøksfakultet for studentsentrert læring.

– Studentstyrt muntlig eksamen har vi gjort til en fast ordning, inntil vi finner noe enda bedre, forklarer Siri Sørland. Hun ser tydelig at studentene lar seg inspirere av nytenkningen på engelskinstituttet.

Slipper skippertak

– Vi studenter blir mye flinkere til å skrive akademiske oppgaver gjennom kurset *composition*, mener Ulf Meeg. Helt ned til grunnfagsnivå tilbys grundige kurs hvert semester for at kandidatene skal lykkes med prosjektoppgavene.

– Vi slipper å ta pensum i ett skippertak rett før eksamen, konstaterer Ulf. – Og dette hjelper enormt godt også i støttefagene.

English summary

New Students' Board

The ten political candidates for next year's Students' Board were elected last week, and the election proved a landslide for the Socialist Students' Association (SSL) which alone got six candidates. An extremely low election turnout did however overshadow the SSL victory.

Only 476 students cast their votes, which constituted a turnout of only 7,5%. In other words, almost 6,000 students ignored the election completely.

– Utterly regrettable, the top candidates of the political lists said, who held no answers for the low turnout.

The last four candidates were shared equally between the two remaining lists; the Socialdemocrats and the Moderates.

Polar Night Depressions?

A drastic increase in inquiries to the Students' Social Service has taken place this autumn.

The reasons behind the growth, however, are not clear-cut, according to Kaare Olsen of the Service.

– It could be due to the service being better known among the students, Olsen continued, but he would not blame it all on the polar night, although it possibly has an impact.

The students who take advantage of the service have inquiries ranging from economical worries to exam related problems – or they just need someone to whom they can talk, Olsen said.

Summer Job in Tanzania?

From their office in the basement at the Department of Mathematics and Statistics, IASTE is distributing jobs in over sixty countries for the Faculty's students.

International Association for the Exchange of Students for Technical Experience (IASTE) is the most active student organization in the Faculty of Science, and has specialized in offering well-qualified science students work experience in companies worldwide.

Last year, the organization sent 140 students abroad, and an equal number were given trainee jobs in Norway.

Whisky in the Jar

There are many types of liquor known as the Water of Life. In Scotland and Ireland they are known as "uisge beatha". In English that term becomes, simply, *whisky*.

This famous brown liquid was last week the centre of attention for an unbiased, extremely competent and well-chosen panel of tasters. Although there were individual preferences, *Lagavulin*, *Millar's Special Reserve*, and *Black Bush*, the world's oldest whisky, were the brands most recommended by the panel.

New Examination Form

The students at the Department of English are free to present one of their own essays at their oral exam. This new examination form has produced far better results for the students.

– I am extremely satisfied with this new form of evaluation, says Ulf Meeg, mellomfag-student in English.

Sorggruppe

Ved dødsfall i nær familie og vennkrets oppleves sorg. I studenthverdagen kan det være vanskelig å bearbeide disse følelsene hvis en ikke får noen å dele de med.

Studentpresen og Studentenes Sosialtjeneste inviterer studenter i sorg til å være med i en sorggruppe. Gruppen har kontinuerlig inntak, og møtes hver 14. dag på prestekontoret. Ønsker du å vite mer om gruppa, så ta kontakt med:

Psykolog Dorrit Rosenkranz
Studentenes sosialtjeneste
77 64 45 95 / 77 64 5323
Studentprest: Tor Stranda
Breiviklia 3 Rom 031, UITØ
77 64 40 97 / 91 34 20 23

Go before it's too late*

*KILROY-billetten er kun for ungdom under 26 år og studenter under 33 år.

Hjem til jul?

Bestill reisen din nå, før det blir utsolgt!

	én vei	t/r
Oslo	fra 665,-	1330,-
Alta	fra 250,-	500,-
Kristiansand	fra 665,-	1330,-
Molde	fra 665,-	1330,-
Trondheim	fra 555,-	1110,-
Bodø	fra 335,-	670,-
Bergen	fra 665,-	1330,-
Stavanger	fra 665,-	1330,-
Ålesund	fra 665,-	1330,-

Priseksempler fra Tromsø inkl. avgifter pr. 2. november.

Spesialkompetanse på reiser for ungdom og studenter
www.kilroytravels.com

Oslo Tlf: 23 10 23 10

Gruppeavdelingen Tlf: 23 10 23 40

Bergen Tlf: 55 30 79 00

Stavanger Tlf: 51 85 86 00

Trondheim Tlf: 73 55 08 00

Tromsø Tlf: 77 66 51 51

Med forhøyd om trykktid, endringer og ledig kapasitet.

Kilroy
travels

Sommarjobb i utlandet:

Til Thailand, til dømes

Frå Ruphus-kontoret i mat.nat.-kjelleren sender IAESTE norske studentar på jobb i meir enn seksti land.

Hallgeir Løland Torpe
Marit Ljøsne (foto)

IAESTE er den mest aktive studentforeninga på mat.nat.fak. Lokallagsleiar Hilde Thoresen på Universitetet i Tromsø kan sjå tilbake på 6 vekers sommarjobb i Praha som trainee ved ei analytisk kjemiavdeling. I same tidsrom fikk 30 andre ungdomar IAESTE-praksis i Praha. IAESTEGjengen slår fast at slik internasjonal erfaring er bra bonus overfor kommande arbeidsgivarar.

Norge-avdelinga sendte i fjor 140 studentar utanlands på praksis, og tilsvarande antal fekk vere trainee i Norge. IAESTE, som opererer på verdsbasis, har spesialisert seg på å tilby godt kvalifiserte tekniske studenter til bedrifter for kortere arbeidspraksis. Siemens, Shell International, Nokia og Norsk Hydro er blant dei over 60 norske samarbeidspartnerane til IAESTE. Dei tilbyr full opplæring i praksisperioden, og studentar koplatt til pågåande prosjekt.

Fagleg sett framstår Tromsø-avdelinga som ei broka forsamling med både medisinarar og høgskulestudentar repre-

IAESTE: Abalone Rokoengen, Siw Marit Stokka Pettersen, Espen Tidemann, Kjersti Møller og Hilde Thoresen ligg ikkje i dvale om vinteren. Dei kan skaffe deg sommarjobb i utlandet.

sentert. For å få seg praksisplass i utlandet gjennom IAESTE krevst det realfagleg bakgrunn, fortrinnsvis 3-4 års studieansienitet.

Drifta av IAESTE Norge er basert på ulønna arbeid og drives av omtrent 80 studen-

tar på dei ulike lærestadene.

IAESTE i Tromsø greidde å formidle 8 jobbar etter henvendingar til vel 100 bedrifter i landsdelen. IAESTE står for International Association for the Exchange of Students for Technical Experience.

▪ Saksa ▪

UNIVERSITAS

SUB standard

– Staten har gitt Universitetet et praktbygg vi ikke har råd til å drive, sier førstebibliotekar Jan Engh ved Universitetsbiblioteket i Oslo. Det nye UB i Oslo er underbemannet og klarer ikke å betjene studentene på en tilfredsstillende måte.

Studentene raser over korte åpningstider, rot i bokhyllene, manglende brannsikkerhet, dårlig belysning og at de tekniske innretningene ikke fungerer.

Burger på Blindern ?

Flere store burger- og pizzakjeder ønsker å etablere seg på campus på Blindern. Rektor Kaare Norum er utdannet ernæringsprofessor og synest det ville være trist dersom McDonald's eller Burger King skulle etablere seg på universitetsområdet, men vil neppe gå aktivt mot dette fordi det generelt sett er for få smårestauranter for studentene.

STUDVEST

Forskjellsbehandling på Fantoft

I studentbyen Fantoft i Bergen må utenlandske studenter godta en bindingstid på fem måneder, mens norske studenter ikke trenger å binde seg i mer enn én måned.

– Vi garanterer at de får seg et sted å bo, og vi er på en eller annen måte nødt til å ta betalt for den servicen, sier Hans Rode i Boligdivisjonen.

Klart for bussrabatt

Sentrumspartiene og Arbeiderpartiet har nå inngått en intensjonsavtale som skal sikre studentene i Bergen rabatt på busstjenester. Partiene ønsker å utvide ungdomskortet, som i dag koster 300 kroner, til også å gjelde for studenter.

– Avtalen viser at partiene har en felles forståelse for hvor viktig det er å få gjennomført studentrabatt på bussen, sier Gisle Handeland (AP)

Under Dusken

STUDENTAVISA I TROMSØ

Gratis briller

Samskipnaden i Trondheim vurderer kutt i refusjonsordningen for legeutgifter. I Tromsø derimot får man dekket helsetutgifter på alle områder over en viss sum, samt halvparten av tannlegeregningene. Studenter får til og med refundert brilleutgifter på mer enn 500 kroner.

– Kutt er ikke et aktuelt tema hos oss. I neste års budsjett velger vi å prioritere helse sier organisasjonssekretær Stig Johnsen i Studentstyret for Tromsø. Som forteller at helse er et prioritert område i studentpolitikken her

Samskipnaden AS

Kantine- og boligdivisjonen i Samskipnaden i Trondheim skal bli aksjeselskap. Enheterne skal på denne måte få større frihet til å ta sine egne beslutninger, og blir dermed bedre skikket til å takle konkurranse.

Huset med de store og gode studentopplevelser!

Alle dager mellom 11 og 18 tilberegnes **DAGENS STUDENTWOK** i 1ste etg. Kun 39 kr. Perfekt for staut ungdom med smale pengebøker..!

NB!

✓ Vi har ofte studentarr. her hos oss, og det er nesten ingen grense for hva vi kan stelle i stand i dette huset. Har du en idé - ring kvart på 716 00 716 :-)

Alle onsdager mellom kl 16 og 21 står vår **PASTA- & PIZZA-BUFFÉT** dekket og klar i 1ste etg. Kun 75 kr - spis så mye du lyster - og kom gjerne skrubbing!

Velkommen på Skansen..!

NÅR DU BRYGGER PÅ NOE STORT OG GODT

Intet valgskred

Studentstyrevalget

Sosialistisk Studentlag ble vinneren av urnevalget med seks av ti representanter til neste års studentstyre. Men en særdeles lav valgdeltakelse overskygget brakvalget – taperen ble studentdemokratiet.

VALGETS VINNERE: Kristian Lindhartsen (t.v.), Terje Møien og Arne Gya toppet sine respektive lister etter fintellinga.

Vegar Andreassen
Marit Ljøsne (foto)

Kun 476 studenter avga sin stemme, noe som ga en valgdeltakelse på beskjedne 7,8%. Med andre ord nesten 6.000 stemmeberettigede studenter ignorerte valget fullstendig.

– Beklagelig og kjedelig, mener listetoppene, som ikke hadde noen umiddelbar forklaring på det dårlige oppmøtet.

Selv om lav valgdeltakelse på langt nær er noe nytt ved det årvisse urnevalget, gir det ny aktualitet til spørsmålet om studentmassen er passiv og uengasjert. Gir studentene blaffen i studentdemokrati eller er informasjonen for dårlig? Eller er det Studentstyret og deres representanter som rett og slett ikke makter å profilere seg?

Legitimitet

Uansett lider demokratiet. Det blir et spørsmål om legitimitet.

– Den elendige valgopplutninga blir ingen stor hindring, mener Arne Gya, førstekandidat for Sosialdemokratisk Studentforening.

– Studentstyret vil fortsatt være et tillitsorgan og vaktbikkje. Men det blir muligens vanskeligere å få velvilje fra de forskjellige institusjonene.

Bjørn Egil Johansen, listetopp for SSL, er på samme bølgelengde:

– Vi har fortsatt representativitet, men en høyere valgdeltakelse hadde utvilsomt gitt høyere legitimitet.

Rød seier

Selve valgresultatet ga altså Sosialistisk Studentlag (SSL) over halvparten av stemmene, og seks representanter til det kommende

Studentstyre. De fire siste mandatene ble fordelt broderlig mellom de to andre listene som stilte til valg; Sosialdemokratisk Studentforening (SSF) og Moderat liste.

– Veldig gledelig at vi fikk så mange mandater, det er den mest overlegne seier i studentdemokratiets historie, sa en tydelig glad Johansen, og fortsatte:

– Bare synd valgdeltakelsen var så lav.

Gya derimot var kun mellomfornøyd med utfallet:

– Vi var bare åtte stemmer fra å få inn et mandat til. Det er litt surt.

Likevel påpekte Gya at hans parti viste en markant fremgang fra forrige valg:

– Vi går jo tross alt fra null til to mandater.

Det kan imidlertid føyes til at dette nok har en nær sammenheng med at SSF ikke stilte liste ved forrige anledning.

Borgerlig stryk

Førstekandidat på Moderat liste, Tor Arne Morskogen, var heller ikke overbegeistret:

– Vi oppnådde et bra resultat i forhold til valgkampen. Utfallet ble omtrent som ventet.

Her var Gya var enig. Moderatene hadde utvilsomt holdt en heller lav profil:

– Det er litt merkelig at de får inn to mandater uten å drive valgkamp.

Morskogen har tydeligvis likevel gjort et slags inntrykk; han var på strykningstoppen. Han så også rødt med tanke på det kommende Studentstyrets sammensetning:

– Nå blir det viktig å hindre at Studentstyret blir et rent sosialistisk organ.

STUDENTSTYRET

- øverste organ i studentdemokratiet ved UiTø
- består av 23 representanter
 - 10 er politisk valgt
 - 11 er fra fakultetene
 - 2 minoritetsrepresentanter

STUDENTSTYREVALGET I TALL

Liste:	Antall stemmer	Prosent (diff.):	Mandater (diff.):
SSL	250	52,5% (+3,5)	6 (+1)
SSF	106	22,3% (+22,3)	2 (+2)
Moderat liste	103	21,6% (+3,0)	2 (-)
Andre	0	0% (-32,4)	0 (-3)

4 forkasta stemmer, 13 blanke stemmer

Antall stemmer: 476
Valgdeltakelse: 7,8%

FØLGENDE BLE VALGT:

1. Terje Møien (SSL)
2. Bjørn Egil Johansen (SSL)
3. Arne Gya (SSF)
4. Kristian Lindhartsen (Mod)
5. Ellen Øseth (SSL)
6. Eva Marie Mathisen (SSL)
7. Katrin Elvevoll (SSF)
8. Tor Arne Morskogen (Mod)
9. Astrid Molaug (SSL)
10. Hilde Karen Ofte (SSL)

KOMMENTAR

Valget kveles

Nok et urnevalg er over. Og nok en gang med elendig valgdeltakelse. 476 av oss tok seg bryet med å putte ei av de tre listene (også antall lister var redusert) ned i urna. Mens 6.000 ga faen. Hva så? Nå når november har meldt sin ankomst, er økonomiske bekymringer og eksamensnerven langt mer knugende på en stakkars medtatt studentsjel.

– Eller burde vi bry oss?

Burde vi kanskje gjøre en innsats for et oppegående studentdemokrati? Burde vi gjort vårt for å gi legitimitet til studentenes øverste organ? Burde vi støttet opp om organet som skal tale vår sak?

Farget av all mulig politisk korrekthet vil svaret selvsagt være ja. Men fullt så unyansert er det ikke.

Slik urnevalget fungerer i dag stemmer vi inn våre venner. Det vi da kan lese ut av valgresultatet, er at SSLere har en betydelig omgangskrets. Kreative, engasjerte og tiltaksfulle studenter er flott det, men det mangler brodd.

Er det ikke her snakk om profileringsmangel? Studentstyret og dets medlemmer må vise seg. De må aktivt på banen, gjennom hele studieåret. Det hjelper lite å kaste ballen ut i studentmassen når de ikke vet at det er valg. Eller hva som velges. Eller hvem kandidatene er, og hva de skal utrette.

Selvsagt er grensen syltynn mellom informasjonsmangel og interesse-mangel. Giddesløshet og likegyldighet vil alltid holde mange borte fra valgurnene. Men oppladninga til urnevalget bør være mer enn noen bortgjemte og bortglemte plakater. Spesielt listekandidatene har et ansvar: Lag bråk og bli sett! Gi oss brød og sirkus! Provoser og vær kontroversielle!

Hvor var valgdebattene? Hvor var de viktige sakene? Hvor var uenigheten? Alle listeprogrammene var nesten identiske. Ja, alle skal arbeide for samme sak, men hindrer det ladede utspill? Hindrer det personfokusering?

Valgkamp er show. Politikk er retorikk. Av alle burde selvsagt studenter vite det, og unngå det. Men, for en hver pris? Ønsker man å ha studentmassen i ryggen, må man skape storm. Om enn bare i et vannglass. Man må spissformulere seg skal man bli hørt. Det er åpenbart at det trengs noen til å skape blest, men hvem har ansvaret? Hva med en PR-ansvarlig for Studentstyret? En person hvis oppgave blir å profilere og informere om det arbeidet Studentstyret gjør, og får gjennomslag for. En slik person kunne også sørget for at de politiske listene fikk et forum for sine meninger, og om mulig skapt en offentlig debatt.

Dette manglet definitivt i år. Med de ikke-eksisterende valgets kvaler ble valget kvalt. De engasjerte og interesserte får likevel sin plass i Studentstyret. Med 476 stemmer bak seg.

Idealismen er død. Leve idealismen!

Vegar Andreassen

DET BESTE

ALTERNATIV TIL BRILLER OG KONTAKTLINSER: LASIK

LASIK er en smertefri laserbehandling. Den gir så raskt resultat at de fleste kan være uten briller/kontaktlinser og tilbake i full aktivitet allerede 24 timer etter operasjonen.

SynsLaser-klinikken har lengst erfaring i Norge med LASIK. Flere av våre kirurger er selv operert ved SynsLaser, noe som er enestående i Norge.

Ring grønt nr.
800 82 82 2

Studentrabatt
kr. 1 000 pr. øye

SynsLaser

SynsLaser i Tromsø
Fjæreveien 6, 9024 TOMASJORD
Fax: 77 63 96 41

E-post: synslaser@usa.net Web: www.synslaser.com

Den standhaftige tinnsoldat

Lykkeliten og Lykkelisa bor i et lite rødt hus i en liten gate i en liten by. Lykkeliten og Lykkelisa er i lykkelige omstendigheter for tiden. Det ene hjerte barnet har flere søsken i vente.

Rune Thomassen
(tekst og foto)

Lykkeliten er påtroppende redaktør i gratisavisen Flimmer og heter egentlig Ole Andreas. Hans kone heter Lisa-Therese. Sammen jobber de for at sine to hjerte barn får se verdens lys i nærmeste fremtid. Nemlig Flimmer-TV og magasinet FRI.

Ole Andreas har vært med i Flimmer helt siden starten for ett år siden. I desember overtar han som redaktør etter Morten Isachsen.

Tinnsoldaten

Den nye redaktøren er en ihuga altaværing som Herrens uransakelige veier har ført til det urbane livet i Tromsø via en mellomlanding i London.

– Det var Lisa som ville til London for å studere journalistikk. Jeg bare fulgte med på lasset og leste sosialantropologi på egen hånd, forteller Ole Andreas.

I London fikk han muligheten til å jobbe med en av sine store hobbyer, nemlig å male og leke med tinnfigurer.

– Det var kjempegøy, sier han drømmende og forteller om de to månedene han jobbet i en butikk som bare solgte tinnfigurer.

Ole Andreas blir flimrende i blikket og utbryter:

– Åh, Lisa, vi må ta oss en tur til London snart! Lisa løfter blikket opp fra stryketøyet og nikker.

– Det er så mye bra second-hand butikker der, sier hun engasjert og legger til at de handlet så mye krushunder og annet krimskrams at det nå er på tide å hente det som ble dum-

pet hos en kamerat på grunn av plassmangel i bagasjerommet.

I kollektiv med kunstnerallibi

Ole Andreas har så visst vært dekadent student han også. Høsten 1993 begynte han å studere filosofi på Universitetet i Tromsø. Det var der han møtte Lisa for første gang.

– Mora til Lisa var borte, så de skulle ha kollektiv hjemme hos henne. Jeg fikk høre via en bekjent at det var en plass ledig og at de ville ha en kreativ gutt som spilte gitar, forteller han.

– Gitar spilte han overhodet ikke, men han flyttet inn med kunstnerallibi – et malerstaffeli som sto totalt urørt, forteller Lisa.

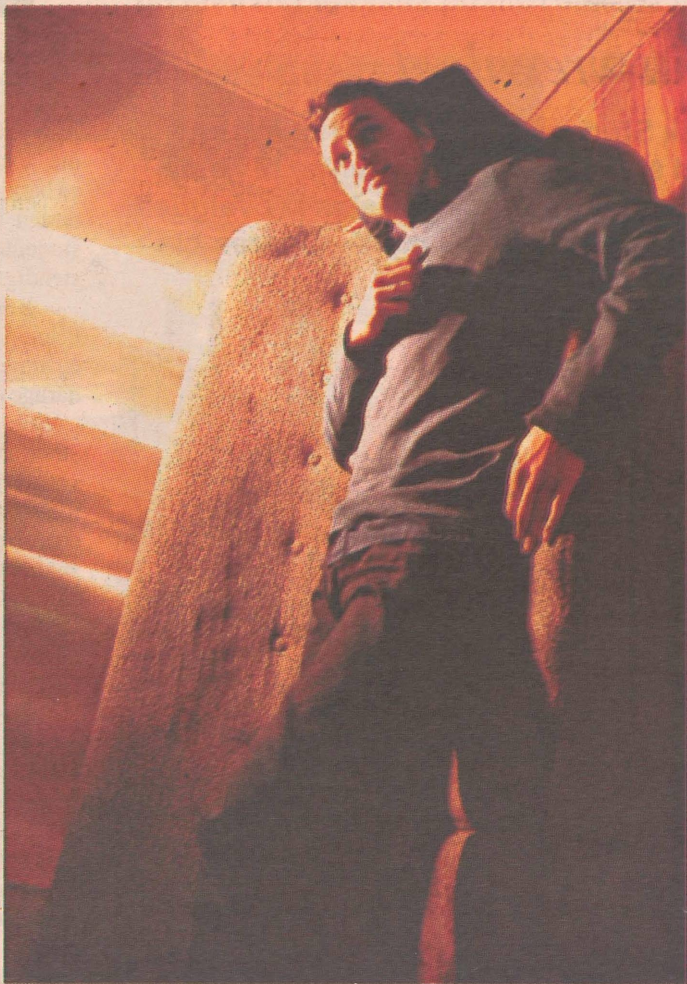
– Det var det perfekte kollektiv på alle måter, sier Ole Andreas. Han bodde sammen med Lisa i ett år før de ble kjærester, noe han ser på som en av grunnene til at forholdet har fungert så bra.

– Treognitti er vel det mest studentaktige året jeg har hatt i hele mitt liv, smiler han.

Nå studerer Flimmer-redaktøren hovedfag sosialantropologi ved siden av jobben.

– Jeg trives egentlig best med å jobbe og studere samtidig, sier han og mener det er gunstig å ha en blanding av akademisk og praktisk kunnskap.

– Jeg synes det er veldig bra å ha studert når man jobber innen media. Man får et verktøy til å analysere og finne vinklinger.

Flimrende skjermer

– Vi hiver oss bare rundt, låner kamera og redigerer på data, sier han som om TV-produksjon er den enkleste ting i verden.

– På samme måte som vi før hadde lyst til å lage avis, har vi nå lyst til å lage TV. Hva han skal servere i Flimmer-TV, det vil han ikke røpe ennå.

– Det blir Flimmer på TV, sier han hemmelighetsfullt med et lurt smil.

Det som ikke er fullt så hemmelig, er at de får bruke ubegrenset av TV Tromsø sin sendetid.

Selv har ikke Ole Andreas tid til å se så ofte på TV, men sterke meninger har han.

– Thomas Gjertsen sug klompa, sier han, uten å gå nærmere inn på det. Ungdomsredaksjonen i NRK, derimot, lager noe av det beste han vet å se.

Time Out for Tromsø

– Også Lisa går nye veier i høst. Hun skal være hovedansvarlig for magasinet FRI, som blir et magasin med liste over alt som skjer i Tromsø, som et slags motstykke til Time Out i London, forteller Ole Andreas. Lisa løfter atter en gang blikket opp fra stryketøyet og nikker bekræftende. Litt av en husmor, den dama.

Flimmer blir oppkjøpt av konsernet INORGE etter årsskiftet.

– INORGE har ingen intensjoner om forandring, Flimmer vil alltid være gratis, ungt og eksperimentelt, betrygger Ole Andreas. Magasinet FRI blir også utgitt på oppdrag fra INORGE.

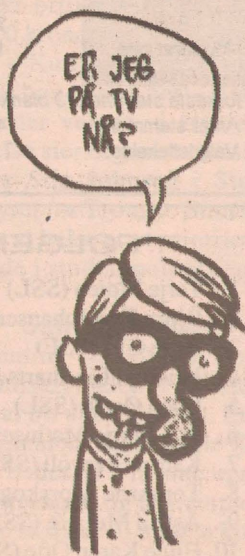
Tegneseriehelten

Ole Andreas er litt av en tusenkunstner. Sammen med kameraten Jens K. Styve lager han skøyrestreker helt fra Utfjord til Akersgata.

For et par år siden begynte Ole Andreas å skissere en tegneserie, men drømmen om eget tegneseriehefte ble dessverre lagt på is. Da Jens begynte som illustratør i Flimmer for ett år siden, tinte isen, og tegneserie-drømmen ble en realitet. De fant fort ut at de hadde felles forbilder i tegneserieverdenen, og startet samarbeidet om å produsere en tegneserie. Resultatet ble "Utfjord", som fikk 50 striper på trykk i Dagbladet.

Lisa kommer omsider og setter seg i sofaen etter å ha strøket bortimot alt som kan strykes. Lykkeliten og Lykkelisa hviler i sin lille sofa i sin lille stue. Det har vært slitsomme dager i det siste.

– Vi spør oss noen ganger hva som er poenget med å lage Flimmer, men hadde vi ikke gjort det, tror jeg at Tromsø ville vært en kjedeligere by å bo i, avslutter Ole Andreas Hoen.

Stripe fra Utfjord. Trykt med tillatelse fra forfatteren

Sjargong-knusing av internettord

Mens humanister og samfunnsvitere roter rundt i det sosiale rom og snakker om livet og kjærligheten, sitter datanerdene limt til CRT 446PRO TCO-99 m/BNC/USB/D-SUB-skjermer og snakker i uforståelige termer. I Utopias guide kan du som SV'er og humanist se nerdene i kortene og vinne både sosialt og teknologisk:

Harald Groven (tekst) og Siri Pedersen (ill.)

Andatabet
Person med begrensede datatekniske kunnskaper. Andatabeter er like hjelpeløse i den tekniske verden som nerder er i den sosiale verden.

Geek speak
Bruken av sjargong, tekniske faguttrykk og TLAs som forekommer mellom datanerder. Geek speak er alltid noe som andre snakker, ettersom alle som kan mer om datamaskiner enn en selv foraktelig omtales om nerder.

Geekosfæren
Rommet mellom en geek og hans datamaskin. Vanligvis overfylt av tomme colabokser, datamanualer, støv og uttørka kaffekopper.

Teknofob
En andatabet som også nærer mistro til teknologiens verden. Slår dette over rent hat, er vedkommende gjerne nyludditt.

Nyluddisme
Under den industrielle revolusjon bedrev Neil Ludd knusing av maskiner, som han mente gjorde folk arbeidsløse. Nyluddisme er ideologisk motstand mot datateknologi. Neoluddistene har paradoksal nok egne nettsted!

Geek
Datanerd, dvs person med større datakunnskaper enn deg selv.

TLA
Står for *three letter acronym*. Fancy forbokstavsord som DVD, XML, WWW og lignende. Der som TLAet har fler enn tre bokstaver omtales det som et XTLA "eXtended three letter acronym". En vesentlig bestandtdel av Geek speak.

Alfa geek
I et kontorlandskap vil det alltid være en person som har større datatekniske kunnskaper enn alle andre. Personen vil konstant bli overlesset med dumme spørsmål fra andatabetene av typen "hvordan får jeg X til å gjøre Y". Eller enda vanligere: "X funker ikke, fix den!". Alfageeken er ofte hotmail-ingeniør.

Hotmail-ingeniør
Tittel på Alfa geeken som får alle de idiotiske spørsmålene om hvordan en legger ved et vedlegg til en e-post.

Stikkontaktfeil
Navn på datatekniske problemer som skyles like idiotisk enkle årsaker som at brukeren har glemt å sette inn stikkkontakten i maskina. Problemene er oftest av typen PEBCAK.

PEBCAK
Et XTLA for "Problem Exists Between Chair And Keyboard." Folk som yter telefonsupport sitt navn på tekniske problemer som skyldes brukernes idioti eller "stikkontaktfeil."

Repetitive Brain Injury
Hjerneskade utviklet hos telefon-supportfolk som følge av å ha svart på tusenvis av PEBCAK-spørsmål i strekk.

Critical Mess
Stadiet hvor en datateknisk feil vil forårsake en kjernereaksjon av nye problemer.

Plug-and-play
En nyansatt som har så gode forkunnskaper at han ikke trenger noen opplæring. Personer av denne typen oppnår raskt polyemployment

Polyemployment
Begegnelsen på datafolks som har for vane å ha flere jobber og konsulentoppdrag parallelt. Jobber utenfor bransjen (=databransjen) benevnes MacJobs, mens jobber innen bransjen er G.O.O.D. jobs.

G.O.O.D. Job
En "get-out-of-debt" jobb. Gjeldstynge studenters betegnelse på IT-konsulentjobben som bringer dem ut av lånekassas klør og inn i Dawn Patrol.

Dawn Patrol
Navn på de iherdige geekene som fremdeles sitter og jobber når sjefen kommer på jobb om morgenen.

Fremtidssikker
Informasjonsteknologi som ikke blir gammeldags innen nærmeste framtid. Er selvfølgelig et rent teoretisk begrep.

Nanosekundhukommelse
Den historieforståelse som utvikles av folk i databransjen når datautstyret har kortere holdbarhetstid enn dagligvarene i kjøledisken.

Objektverdi
Selgeres navn på kjøperes umiddelbare ønske om å kjøpe seg en duppeditt, før de vet hva duppeditten i det hele tatt er i stand til å utføre.

Dilberted
"Å bli dilberta" vil si å havne i en situasjon der en umiddelbart kjenner seg igjen fra en tegneseriestripe i geekenes skytshelgen Dilbert.

IQueue
Kjø av interessante e-post som ligger uåpna i innboksen.

World Wide Wait
Nettet slik den kjennes av modemfolket.

Internesia
Hvis du har funnet relevant informasjon på nettet som du fortvilt leter fra side til side for å gjenfinne, er du gått deg vill og havnet i internesia.

Serendipity Search
Surfing der du finner annen interessant informasjon enn den du opprinnelig hadde tenkt å søke etter, med det resultat at du blir sittende i geekosfæren i en evighet.

Egosurfing
Har du søkt rundt på de store søkemotorene for å lete etter hvor mange ganger navnet ditt forekommer på internettisider? I så fall bedriver du egosurfing.

Metaspamming
Kunsten å lure søkemotorene til å liste din side høyere opp enn alle andre sine sider ved å pøse på med søkerord i sidens tekst. I oldtiden (1995/96) kunne for eksempel et pornosted mate inn "sex, sex, sex, sex, sex, sex" osv i teksten for å lure Altavista.

Sneglepost
Post som sendes på døde trær (papir).

Døde-trær-versjon
Betegner papirversjonen av en tidsskrift eller avis som også forefinnes som nettsted.

Interessert i en studieperiode i utlandet?

Frister 1. desember

- ◆ British chevening scholarship

Nyheter

- ◆ Første student ut på Leonardo, praksisplassering NN 2000

Kontakt:

- ◆ Internasjonal konsulent ved ditt fakultet
- ◆ Internasjonalt studentkontor i Studieavdelinga, 3.etg. Administrasjonsbygget
www.adm.uit.no/studie/foreign

Kultursider

FOTO: HADILILE

• Whiskeytest

• Hattekavalkade

• Spain-konsert

• Europeisk film

• Russland

• Loppemarked

Queen Anne — anonym

Blended, kr 298,80
Samlet vurdering: 117 poeng
Beste kvalitet: Lettdrikkelig
Svakeste kvalitet:

– Jeg smaker eik, tønner og sjø, men ikke sjøhus. Victoria

Queen Anne er mørk gylden, med bløt duft av korn, krydder, karamell og lys sjokolade. Anders karakteriserer den som en mild og lettdrikkelig whisky, om enn anonym. Smaken kan virke noe brent.

Dalwhinnie 15 Y.O.

Highland Malt, kr 449,-
Samlet vurdering: 139 poeng
Beste kvalitet: Smak!
Svakeste kvalitet: Duft og farge

Kompleks nok til å drikkes i årevis. Vanskelig å glemme denne smaken, perfekt balansert og rund. Duft og farge er ikke dens beste fortrinn, men prøv denne!
Kostas

Panelet kom ikke til enighet om Dalwhinnie, bortsett fra at den er svært kompleks og vinner på svært ulike kvaliteter. Høy lagringstid og pris gir en garantert riktig opplevelse. Markant sødme kan skape ubehag for tøfere whiskydrikkere.

– 10 minutters ettersmak, mener Victoria.

Glendaroch Pure Malt, en gane-whisky!

Speyside malt, kr 371,40
Samlet vurdering: 118 poeng
Beste kvalitet: Rund, lang ettersmak
Svakeste kvalitet: Mangler fylde

– Heldigvis er dette en meget fin whisky, full-bodied! Jo mer du drikker, jo mer vil du verdsette dens kompleksitet og elegante smak. Kostas

Glendaroch kommer i elegante lave flasker med kostbar etikett. Whiskypanelet vurderte Glendaroch som rund, samtidig som fylde manglet – en mulig motsetning.

– Markant søtsmak, behagelig for ganen. Varm, om enn noe enkel, likevel gir den et snev av dynamikk, sier Vegar.

Rebel Yell

Deep South Bourbon, kr 332,60
Samlet vurdering: 113 poeng
Beste kvalitet: Velintegret
Svakeste kvalitet: Mangler fylde

– Svært behagelig å innta, fordeler seg fint langs tungen, med en søtlig ettersmak. Velkomponert, ikke ueffen. Vegar

Den kvinnelige delen av testpanelet falt ikke for Rebel Yell, som har en karamellignende sødme og sterkt førsteintrykk. Rebel Yell kommer opprinnelig fra Kentucky, og holder moderat prisklasse. En merkbar smak av røyk og tre hjelper smaksinntrykket. Selv om Rebel Yell tradisjonelt går som heavyrock-whisky, lar den seg innpasse i en rik komposisjon. – Må prøves!

Miliars Special Reserve — typisk ekspansjonswhisky

Irsk, kr 315,-
Samlet vurdering: 133 poeng
Beste kvalitet: Flott fylde
Svakeste kvalitet: Noe skarp

– Ekstremt velbalansert, skarp over hele linja. Min type whisky! Anders

Miliars fikk favorittstempel hos Anders og gode karakterer fra nesten hele vårt testpanel. En typisk rund "irskhet" med kraftig smak tilbyr den klassiske whisky-følelsen for alt den er verdt. Asbjørn fra vinmonopolet betegner Miliars som velformulert og ekspanderende.

Væske

Utropia lot utvalgte whisky-elskere smake 10 ukjente sorter og gi poengvurdering for de seks kvalitetene farge, duft, smoothness (rundhet), sødme, kompleksitet og form/fylde. De seks paneldeltakerne kunne gi inntil seks poeng på hver av disse, slik at en whisky kunne oppnå en poengsum på maksimalt 216.

nd følger

Deltakerne:

Anders Henriksen er fast paneldeltaker i Utropia. For ett år siden drakk han 25 glass øl fortløpende – uten å bli synlig beruset.

Kostas Dolgeres fra Hellas er bachelor i filosofi og har virket flere år som salongpianist på en whiskybar i New York.

Victoria Walløe har siden 80-tallet forsynt seg grovt av sin fars eksklusive barskap.

Siri Jeanette Pedersen er gladalkoholiker. Det siste året har hennes familie sluttet å fylle brunt i hjemmets barskap.

Vegar Andreassen har arrangert en rekke whisky-ekskursjoner til Skottland, og har periodevis oppholdt seg ved destillerier for å lære smaks kunsten å kjenne.

Asbjørn Bartnes representerer AS Vinmonopolet i blindtestpanelet. Han har gjennomgått omfattende opplæring i profesjonell vurdering av alkoholvarer og deltatt på et antall frivillige kurs.

Canadian Mist – et hint av Mirage

Kanadisk whisky, kr 298,-
Samlet vurdering: 121 poeng
Beste kvalitet: God på byen
Svakeste kvalitet: Middelmådig

– *God, men anonym, passelig søt, litt lite skarp. Svak karakter. En typisk ute-på-byen-whisky.* Anders

Kanadisk whisky med tydelig preg av vanilje og eik. Canadian Mist karakteriseres som lite spennende, men med uttelling for rundhet og duft.

– Ok å bli servert, men ikke å servere sjøl, sier Asbjørn fra vinmonopolet.

Wild Turkey – tvilsom ettersmak

Rye Bourbon, kr 359,-
Samlet vurdering: 79 poeng
Beste kvalitet: Innbydende farge
Svakeste kvalitet: For søt

– *Hvis du er en fan av bourbon, er dette en whisky for deg. Den er søt og rund, men mangler absolutt kompleksitet og duft.*
– *Not my cup of tea!* Kostas

For en relativt lav pris får man en fyldig bourbon. Denne rugwhiskyen er laget av 65% rug, 23% mais og 12% barley malt, med en 33% sour mash komponent. Testpanelet foretrakk ikke Wild Turkey, som fikk laveste vurdering i utvalget. Allikevel fikk Wild Turkey noe uttelling for fylde og farge.

– Forstyrrende ettersmak, mangler integrering, sier Asbjørn fra AS Vinmonopolet.

Oakfield – klassisk sigarwhisky

Scotch, kr 296,60
Samlet vurdering: 117 poeng
Beste kvalitet: God styrtfaktor
Svakeste kvalitet: En anelse skarp

– *En anstendig whisky, smaker som en god blended scotch. Ikke eksepsjonell, men jeg vil definitivt anbefale den som et daglig valg.* Kostas

Med et rimelig design og lavere pris har denne fem års lagrede scotch'en gjort et svært godt inntrykk på panelet. En overraskende smaksfylde setter Oakfield mange klasser over prisen man betaler på polet.

– Brenner litt, men nydelig. Ikke søt. – Kjøp, kjøp, kjøp! noterer Siri.

Black Bush – lett-drikkelig

Irsk malt, kr 352,-
Samlet vurdering: 126 poeng
Beste kvalitet: Rund
Svakeste kvalitet: Mer å hente på kompleksitet

– *Dette er alt over en fin whisky. Rund med attraktiv farge. Distinkt, fruktig duft, jeg kommer definitivt til å drikke denne igjen.* Kostas

Black Bush fant straks tonen til testpanelet, som vurderte smeltende ettersmak og god drikkbarhet som fremragende karaktertrekk. Denne velkomponerte drikken med malt- og eikepreg får nesten full uttelling. På tross av en noe enkel komposisjon, beholder Black Bush god ettersmak og innsmigrer til mer enn en smaksprøve.

– Mild og lett-drikkelig, konkluderer Anders.

Lagavulin 16 Y.O. – favoritt

Islay single malt, kr 489,-
Samlet vurdering: 164 poeng

Blindtestpanelet vurderer fritt:

– Min frustrasjon over utvalget er borte. Jeg må gi denne min beste anbefaling. Den som streber etter å komme inn i whiskyens felt bør prøve denne. Det er ingenting å utsette på denne. Hvis du har pengene – tenk deg ikke om ett sekund. En svært sjelden smak – fullstendig tilfredsstillende. *Kostas*
– Wow! Solen skinner om

kvelden en høstnatt... En kostbar duft, denne har jeg ikke råd til. Denne drikker du ikke på byen. Må drikkes sakte... har så mye smak! Stjel et glass fra dine foreldre – de merker det aldri – et glass er det eneste du trenger – tilfredsstillelse i et glass – it's true Lagavulin. *Victoria*
– Fargen er mørk, mørk kulørt! Brent, svidd duft. Ikke-absorberende rundhet, men tung og god. Sterk med velsmakende tjære. En drink er nok, trolig for dyr. *Siri*

– Topptung, litt høyere enn de andre. Meget helhetlig, kompleks og finurlig. *Vegar*

– Tre-ettersjers whisky: Topptung, 2 kjellere. SKVIP! Sterkt preg av eik i duft og farge, men lever ikke opp til forventninga. Kompleks, men ikke velavrunda. *Asbjørn*

– Ekkel, ekkel, ekkel kunstig plastsmak. Smaken er fem hundre mil fra hva lukta lover. "Kjemisk" ettersmak. *Anders*

Andreas Knudsen
Hanne Stien (foto)
Krister Brandser (foto)

KULTURLEIAR

Ikkje rom i herberget

Eg trur Odd Einar er ein kjernekar. Og som han sjølv sa: Me kunne nok ganske sikkert fått ein justisminister verre enn han.

Men i Grønnåsen kyrkje sit framleis Rita innesperra. Som i følge Odd Einar er eit frivillig val. Odd Einar seier at ei innvilging av eit 2000-amnesti for alle kyrkjeasylantar vil resultera i ein straum av asylsøkjjarar og at alle kyrkjene i landet då vil bli fullstappa umiddelbart.

Mindre enn to prosent av søkjarane får asyl Noreg. Og etter ein norsk juridisk definisjon er "flykting" ein som allereie har fått asyl i Noreg. Men asyl er det berre 1 til 3 av hundre søkjarar og dei kvoteflyktingane FN sender til Noreg som får. 97 til 99 prosent av asylsøkjjarane blir såleis ikkje godtekne som flyktingar – sjølv om dei faktisk har flykta hit, og hatt gode og akverdige grunnar til det.

UDI og Justisdepartementet tek ikkje omsyn til menneske, men heller omsyn til reglar for reglane si skuld. Såleis legg dei føringar for ein asylpolitikk Odd Einar ikkje torer å ta eit oppgjær med.

Rita har fått nytt avslag på opphaldsløyve i Noreg. No set ho si lit til justisministeren – og Gud. Frå ei kyrkje som enno ikkje er stor nok for eit menneske.

Retten til asyl for flyktingar gjeld utelukkande ein snever personkrins av yrkespolitikarar, fagforeningsleiarar og eksbyråkratar som vil vera i ei særstilling i høve til myndighetene sitt søkjelys. Kan hende er det berre tilfeldighetar til at det her dreier seg om same elite som i praksis rår over asylpolitikken i Noreg?

Eg vil tru på Odd Einar. At han er ein kjernekar, slik biskop Ola Steinholt kjenner han. At det ikkje skal vera utan betydning for norsk asylpolitikk kva justisminister me har. At den særnorske flyktingestatusen ikkje skal fortsettja å vera for dei få. For dei utvalde.

Inger N. Bråtveit

Livets harde skole

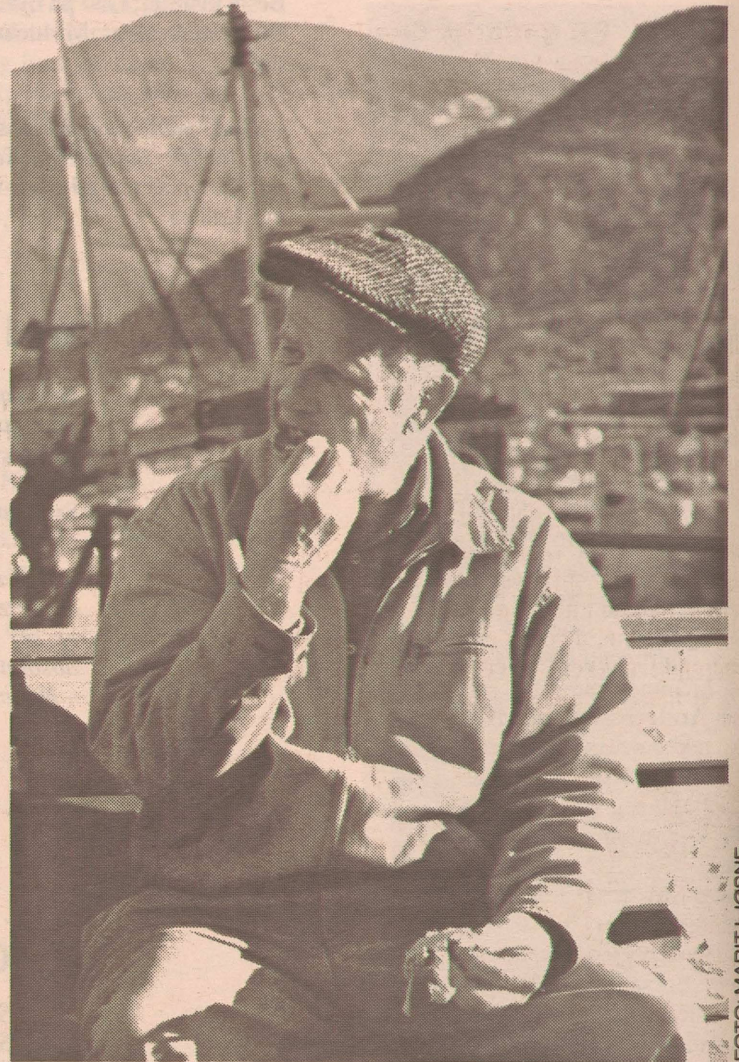

FOTO: MARIT LJØSNE

«Vi hadde ikkje utdanning, men vi gikk i livets harde skole», sa bestefadern og spyttet på platten. - Vi var glad i dyra, men spiste dem likevel.

For en tid tilbake kunne Dagbladet melde at man har utført fett-suging av burfugl og hoftetransplantasjoner på pudler i Norge. Det er lenge siden de urbane europeerne egenhendig leide søndagsmiddagen inn på låven. I gamle dager slengte man fiske-sloget til katta; i dag spiser den bare biff stroganoff og kylling-frikasé. Selv om nordlendingene ser på seg selv som et barskt fangstfolk, finnes det altså noen

som nylig har oppdaget at bif-fen og kyllingen en gang har vært levende. Det er som tatt ut av en skrekkefilm: Frokostegget er en abortert fugleunge. Et eller annet sted i byen står en lærer foran 30 seksåringer og repeterer den høyst nødvendige læresetninga: "Kuen sier mø og sauen sier bæ." De forguder Lassie, Willy, Black Beauty; den svarte hingsten og Flipper samtidig som supermarkedene flommer over av parterte kroppsdeler fra hele dyreriket. En dag forstår de at livet til burhønsa er en orwelliansk fortelling om isolasjon på en fascistisk fabrikkgård som ender i et mekanisert holocaust. Om de voksne bare kunne overbevise fjærkreet om verdien av FN's erklæring av 1948! Det var en tid i alle moderne barns liv da

de åpnet bassenget og så Willy bryte vannflaten i solnedgangen eller lekte med den svarte hingsten på en øde sandstrand. Så er det som om bestefadern åpenbarer seg for dem, en halvko-holisert fisker med nikotingule tenner. «Vet du at ulven river kjøttstykker av sauen mens den ennå er levende», sier han og flirer. To glass heimbrent, og så strykes han av julegavelista. Vi trøster oss med at den snille mannen Watson skal rasere båten hans. Vi må ta alle de slemme dyra slik at ingen snille dyr noen steder skal ha det vondt. Vi holder for ørene mens det siger på oss at Tigergutt i virkeligheten er et blodtørstig rovdyr, at elefanten Babar ofte blir skutt og at tennene hans blir solgt på svartebørsen. Finnes det ingen gren-

ser for sviket vi blir utsatt for?! Bestfadern avfeier det hele som amerikansk sprøyt fra blautfisker og intellektuelle teoretikere. Han tilbringer dagene med å skjære fiskestruper i stivkuling, og han er stolt av sin egen bannskap. Han fnyser av dotter som Odd Lindberg, sentimentale sveklinger uten ryggrad. Han så en gang en islandsk dokumentar om en Greenpeace-aktivist som ble dømt for utuktig omgang med en delfin, og han sverger på at dersom puddelen til kjerringa blir sjuk, så skal han egenhendig blåse huet av den og hive kadaveret på havet. «Og når tida kommer», sier han og vifter med tollkniven, «så håper jeg at noen vil vise en tilsvarende omsorg for meg.»

Michael Wynn

Sideblikk

Langs Vegen

Noko av det beste er vegar som aldri sluttar. Finn du ein veg finn du oftast ein til. Mange finn nye vegar, ofte fordi dei ikkje likte den opprinnelege vegen. Kan hende likar dei ikkje neste veg heller, og finn enno ein. Av og til kan det syna seg at alt berre er ein blindveg.

Eg likar best vegen som aldri tek ende. Det må ikkje vera slik at ein beint må fara, hastig og beint framover. Somme tider må ein gå litt tilbake for i

det heile forstå kor ein går. Av og til må det ein kollisjon til for at me skal vakna. Det er ikkje alltid ein får fartsbota tidsnok. Ein må stoppa langs vegen, ta seg tid somme gongar. Til å tenkja etter, lappa dekk, eta reker og høyra litt vèrmelding no og då. Ta seg tid til å tyggja litt på grasstrå og slikt.

Det ligg gamle vegar inni fjordar og skal vedda på du aldri har vore. Folk i hus og bak heser som ikkje har gjort

anna enn å venta. Levd i ventinga. – På at det skulle koma ein etter vegen, som stoppa opp, banka på og gjekk inn. Og vart der blant kaffidrøset og porselensfigurane.

Just no finst det fleire vegar enn nokon gong. Fleire bilar, båtar og fly. Landet er like stort, men å forflytta seg går så kjapt at ein mest ikkje ensar det eingong. Likevel er det ikkje plent så sikkert avstandane er vorte mindre. Eg trur tvert om dei er vorte fleire

og større. Tida ein brukar å forflytta seg mellom desse på, er derimot ei presis og udiskutabel og heilt anna sak. Ein må etterkvart spørja seg, ikkje berre kor ein går og kor raskt det går – men kva ein held fast ved etter alle desse vegane.

Men eg trur likevel på vegen som aldri sluttar der asfalten manglar eller grusen tek ende. Eg nektar faktisk å tru at vegen sluttar i det heile.

Inger N. Bråtveit

Herre min hatt!

En gammel dame kommer bannende inn døra hos hu Randi.

– Jeg skal ha en hatt som står til kåpa, og som dekker min manglende hårmanke, sier damen som nekter å oppgi navnet sitt. – Kall meg "beskjeden ung dame", humrer hun, jeg har et rykte å ivareta, spesielt hos barnebarna.

Ingen av de flertallige hattene faller i smak. Noen er for trange, eller for eksempel for svarte. – Herregud, jeg kan jo ikke gå sånn! Jeg skal jo ikke skremme folk heller! Samtlige setninger den beskjedne unge dame tar i bruk starter med herregud. Og, herregud for en tålmodighet Randi har! Hun må være den greieste damen i hele Storgata. Men så har hun da også en imponerende nakken, eller skal man si hodet... Særpreget be-

står rett og slett av at hattebutikken ikke er blitt modernisert på herlige år og at vareutvalget er en finurlig blanding av krimskrams, kitch og overraskende smarte designerhatter. Utstillingsdukkene er et pust fra en svunnen tid, butikken er et safari i fire tiårs mote. – Jo, vi har nok et spesielt vidt kundespekter, forteller innehaver Randi Henriksen, unge som gamle faller gjerne for den samme hatten. Selv om det til tider kan

være økonomisk vanskelig, så sørger det nordnorske klimaet for at hodeplagg umulig kan gå av moten, fortsetter Randi. – Herregud, noen har stjålet stokken min! avbryter hun ikke fullt så beskjedent. Men Randi snakker alt hun, stokken oppspores og endelig finner hun til og med en feiende flott hatt til hu gamle.

Siri J. Pedersen
Hanne Stien (foto)

Ingen ting, NING?

Når man profilerer et moderne scenestykke som *Begjær 1000* med merkelappen "multimedia" er det et dristig prosjekt. Et konsept bestående av musikk, dans, teater, skuespill og poesi er fryktelig sårbart stykke arbeid hvis et av elementene ikke fungerer. *Begjær 1000* nådde aldri stjernene fordi teksten aldri utfordret.

Ingrid Hedlund
Inger N. Bråttveit (foto)

Med forventninger om et sammensatt opplevelsesbilde, der både syns- og hørselsinntrykk skulle gi håp for den oppvoksende kunstnergenerasjonen, gikk vi skuffet hjem. NINGensemblets *Begjær 1000* forsøkte å forføre med sterke effekter, store kontraster og dessverre flate verbale poeng.

Til gulvet

De to skikkelsene Sec og Diva er

herlig karikerte og overdrevne. De snakker med store bokstaver, til stykkets store sorg er ordene deres utslitte metaforer som faller til gulvet. "Teskjeene i det store glasskapet ble min første erotiske opplevelse." "Må man elske hver gang man elsker?" "En rose er en rose er en rose..." Man gir ikke strass til et publikum som fortjener diamanter.

Noen ting?

Filantropen Diva setter mennesket i sentrum for sin lidenskap. Når kontrasten Sec skal motsi

Pompøse Diva og kyniske Sec i NINGensemblets *Begjær 1000* leker med eiertrang og vellyst.

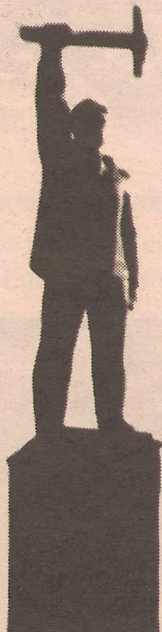
henne overtøyer hun og hermer: "Jeg elsker MENNESKER. MENNESKER" og forsøker å redusere det hele til noe som i hennes øyne er latterlige fysiske behov. Sec på sin side er trofast mot tingenes dynamikk; hun ser det skjønne i det kjøptes estetikk. Problemet er at vi

tror hennes lidenskap uten tekstens inngripen. I stedet for å si mer, eller overlate konklusjonene til tilskueren, tværes det om og om igjen på poengløshet som kunne vokst til poeng. Skikkelsene sier ingenting når ordflommen øker. Uten å kvele vårt inntrykk i ord

skal det være sagt at NING behersker sine uttrykk til fulle. Dyktige musikere formidler levende musikk, lovende skuespillere kjemper seg inn i koreografiens kjerne – og lykkes med det. Tekstens ulykke maktet heldigvis ikke å svekke *Begjær 1000* sitt totale budskap.

Ørkenen rundt Montsjegorsk:

Noen knuste egg

Johannes Fjell Hojem
(Tekst og foto)

Inntrykken sto i kø da jeg besøkte Montsjegorsk i Nordvest-Russland. Ikke fordi selve byen skiller seg noe særlig fra andre industribyer jeg har opplevd, men fordi den ligger midt i en ørken som det tar nesten to timer å kjøre gjennom. Jeg vil presisere at jeg ikke er en miljøfantast av det sarte slaget som begynner å gråte fordi en søt liten selunge får noe hardt i hodet. Men å se svovelørkenen rundt Severonikel-anlegget i Montsjegorsk har absolutt satt sine spor. Jeg hadde lest rapportene, sett tallene og bildene av «svovelhelvetet» før, men om bunken rapporter blir aldri så høy kan det ikke måle seg med å stå midt i det som en gang var en skog og nå av mennesker er «videreforedlet» til ørken. Det hele er så absurd at du ikke blir det spøtt forbauset om Mel Gibson dukker opp rundt neste sving i kleddet kostyme av lær og oppkappede bildekk, som fra en scene i *Mad Max*.

Det var en gang en skog

Da Stalin-regimet på 30-tallet bestemte seg for å etablere en nikkelfabrikk i Montsjegorsk, dette et av Kolahalvøya rikeste barskogområder. Flere av Russlands eventyrfilmer ble spilt inn i dette området nettopp på grunn av de majestetiske skogene. I dag finnes det knapt en kvist igjen – det er ikke på grunn av hogst – alt har blitt svidd vekk. Enkelte dager er svovelinnholdet i lufta her så høyt at blader og nåler etser bort. Det tar naturen opptil 1000 år å bryte ned en furustamme. Her har det skjedd på tyve. Det er vanskelig å tro at det en gang har vært trær og alt som hører til i en skog her. Det eneste som vitner om at det har vært noe annet en ørken, er no-

Selv en bunke skremmende rapporter om miljøforholdene i Montsjegorsk på Kolahalvøya kan ikke måle seg med katastrofefølelsen ved å stå midt i en menneskeskapt ørken. For ikke lenge siden kunne du føle suset fra toppen av majestetiske gran- og furutrær. I dag hører en bare summet fra kraftlinjene.

en bleike stammer som minner mest om avsvidde fyrstikker. Området er fortsatt godt egnet som filmkulisser. Flere etteratomkrigsfilmer skal ha blitt spilt inn i denne ørkenen.

Det bor folk i husan

Når stanken av svovel river som verst i nesa og en ser ørken så langt øyet rekker, kan det være vanskelig å fatte at noen virkelig ville finne på å bosette seg her. Fabrikken trenger arbeidskraft. Byen Montsjegorsk er på størrelse med Tromsø. Den ligger strategisk plassert i forhold til vindretningen, på motsatt side av fabrikken. Heldigvis. De få dagene i året vinden driver mot byen, stenger skolene og folk holder seg innendørs. Fabrikken er på slike dager nødt til å redusere produksjonen for å skåne innbyggere.

Elg i solnedgang

Montsjegorsk er en overraskende fin by. Arkitekturen i sentrum er preget av fargerike og relativt små murhus som er fjernt fra de monotone grå blokkene som en vanligvis forbinder med Russland. Herfra ser du ikke så mye av svovelørkenen, du har derimot fin utsikt utover Imandrasjøen og skogområdene. Fra denne avstanden ser de ikke ut til å ha tatt særlig skade av svovelrøyken. I sentrum av byen har de til og med, på mystisk vis, klart å få en liten park til å overleve. Ikke så langt fra parken står en gigantisk statue av en elg. Den er et symbol på noe av det byen hadde å være stolt av en gang i tiden. I dag er den like komisk som en gallionsfigur av Gandhi på et krigsskip.

Til Svartehavet med økologisk AIDS

Arbeid ved fabrikken er godt betalt og de som bor her mottar også mange goder som ikke er

vanlige russere forunt. Som for eksempel fem ukers gratis sommerferie ved Svartehavet. Dette gjør det ettertraktet å jobbe på fabrikken. Til tross for at helsestatistikken kanskje er den dårligste i hele Russland. De lokale utslippene av tungmetaller i tillegg til svovel svekker immunforsvaret. Situasjonen er så ille at medisiner og økologer i Russland har begynt å snakke om en form for økologisk aids. Det er spesielt barn som rammes hardt. Helsestatistikken viser at hyppigheten av kreft, luftveissykdommer og allergier er svært mye høyere i Montsjegorsk sammenlignet med resten av landet. Mange på Kola stiller seg imidlertid skeptisk til denne statistikken. Til tross for at den er ille, mistenkes myndigheten for å "pynte" på tallene slik at de skal unngå protester og dyre miljøkrav overfor industrien. Helsepersonell som jobber i nikkelbyene hevder at 4 av 5 barn i Montsjegorsk og Nikel lider av luftveissykdommer. Hvert syvende barn fødes med påviselige misdannelser.

Full rekonstruksjon

Det er fullt mulig å drive produksjon av nikkel på en langt mer miljøvennlig måte enn det som gjøres på Kola i dag. Svovelutslippene kan uten problemer reduseres med over 90 prosent og produksjonen kan drives mer energieffektivt. Å skaffe penger til renseutstyr er ikke det eneste problemet i denne sammenhengen. Nikkelverkene som drives på Kola i dag bygger på så gammel teknologi at en fullstendig rekonstruksjon er nødvendig for at renseutstyret skal ha effekt. Dette vil koste store summer.

Nordisk miljødiplomati

Ideen om å rense utslippene fra nikkelindustrien på Kola er ikke ny. Den har eksistert i 30 år. Norge har vist stor interesse for å

Liten skade: mikroskopiske endringer i strukturen hos furunåler og lav
 Moderat skade: også endringer i artssammensetningen av lav
 Middels skade: også skader på nåler og blader, utvalget av busker endres
 Alvorlig skade: også betydelig tap av nåler hos bartrær, ingen epifyttiske lavarter
 Total skade: vegetasjonen død

Ikke omfattet av undersøkelsen

reducere utslippene fra Petsjenganikel nær norgesgrensa. Regjeringen stilte 300 millioner kroner til rådighet for prosjektet. I tillegg har også svenske og finske myndigheter vist interesse. Totalt ville tiltakene koste 5 milliarder norske kroner.

Dette var på begynnelsen av nittitallet, i dag er det fortsatt ikke satt i gang rensning. Hva gikk galt? En av årsakene er at det trolig ble for dyrt for Norilsk-konsernet som eier nikkelverkene. I stedet vil de prioritere å bruke penger på anlegget i Sibir, der situasjonen er verst.

Omelett à la Kola

Løsningen på mange av miljøproblemene på Kola er nært knyttet til den økonomiske og sosiale situasjonen i resten av Russland. Internasjonale avtaler kommer derfor til å hjelpe oss lite. Russerne har verken penger eller vilje til å følge dem opp. Hvis Russland skal følge avtalene, trenger de sterke interne krefter som kan presse på for bedre miljø; de trenger en miljøopinion. I dag ser en starten på det som i fremtiden kan bli en russisk miljøbevegelse. Men det er langt igjen før det kan kalles en bevegelse.

Jeg har etterhvert klart å forsone meg med at vi er nødt til å ofre noe for velstanden vi omgir oss med. Eller som Norsk Hydro så velklingende sa det på en re-

klameplakat for et av sine mer tvilsomme prosjekter i 3. verden: – Du må knuse noen egg for å lage omelett.

Det er mitt inntrykk at jo fattigere folk er, jo flere egg aksepteres knust. Jeg tror de færreste nordmenn ville godta en svovelørken på størrelse med Oslo. Noen russere later til å gjøre det.

Norges unnskyldning

Det er lett å ta stilling til problemer som ikke berører oss direkte. Det være seg regnskogen i Amazonas eller nikkelproduksjonen i Montsjegorsk. Det er lett å moralisere ovenfor russerne og si: *Deres barn blir født med misdannelser og får kreft, hvorfor stenger dere ikke nikkelverkene?* Men vi skal være klar over at vi i Norge gjør prioriteringer som å satse på privatbil foran kollektivtransport, selv om vi vet at dette fører til flere tilfeller av luftveissykdommer og i verste fall at folk dør. Vi velger også utvinne olje i Barentshavet selv om det er en trussel mot fiskeressursene. Vi prater bort konsekvensene for å slippe å ta stilling til problemet. Økonomiske hensyn teller ofte mer. For befolkningen i Norge blir det latterlige problemstillinger fordi tilstanden er så mye verre i Russland. Unnskyldninger i stedet for å gjøre noe selv, er kanskje vårt største problem med miljøforholdene på Kola.

Nikkelindustrien på Kola

Severonikelanlegget i Montsjegorsk er bare ett av flere anlegg som er knyttet til nikkelproduksjonen på Kolahalvøya. Petsjengaanlegget i Nikel og Zapoliarny er også en del av produksjonen og som vi kjenner best på grunn av sin geografiske nærhet. I disse områdene har man også ørkendannelse, men heldigvis ikke i så stort omfang som i Montsjegorsk. Det som er dramatisk for Norge med svovelørkenen rundt Petsjenga i Nikel, er at den strekker seg inn over nordskegrensa.

Anleggene er deler av det private selskapet Norilsk Nikkel. Anlegget selskapet driver i

Norilsk i Sibir er verdens største produsent av nikkel og verdens største punktutslipp av svovel. Dette gjør at anleggene på Kolahalvøya dessverre kommer langt ned på prioriteringslista når det gjelder rensetiltak.

Framtid?

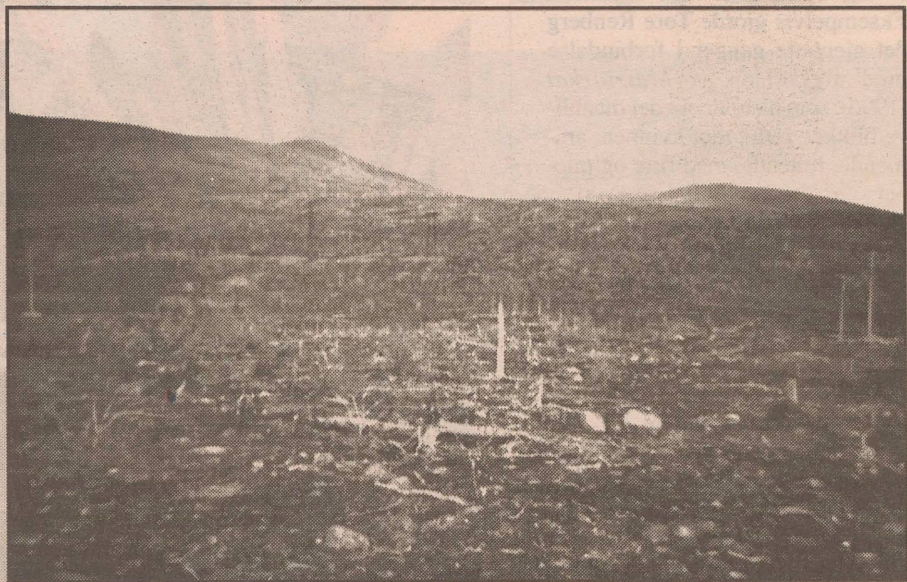
Det beste for naturen og oss her i Norge ville selvsagt være å legge ned nikkelindustrien på Kola. En nedleggelse vil sannsynligvis føre med seg en sosial katastrofe, ikke bare fordi manges inntekt er knyttet

til industrien. Norilskkonsernet eier og driver det meste av skoler og sørvisinstitusjonene i disse byene.

Det som ser ut til å være konsernets planer, er å slutte å hente malm fra Sibir og heller tømme gruvene på Kola. Dette betyr at anlegget i Montsjegorsk vil kunne drive frem til 2005. Mens i Zapoliarny/Nikel vil det være mulig å drive fram til 2007. Når gruvene er tømte, er planen å legge ned begge anlegg. Norilsk-

konsernet ønsker å investere penger sine anlegg i Sibir – noe som betyr at man bare har flyttet problemet lengre unna nordskegrensa. Hva som vil skje med de enorme ørkenområdene er ennå uklart. Kalking og gjenplantning er neppe det som står øverst på Norilsk-konsernets investeringsliste, spesielt nå som nikkelbyene ser ut til å avfolkes.

Denne utviklingen er selvsagt heldig for miljøet. Dessverre er det ikke en konsekvens av russisk miljøpolitikk – det er snarere et resultat av økonomiske prioriteringer.

Miljøkonsekvenser av nikkelproduksjon

Produksjon av nikkel med gammel teknologi og utrangert utstyr på Kola, fører med seg flere typer miljøproblemer. Det som kan sies å være det største problemet er svovelutslippene. Anleggene er i så dårlig forfatning at store deler av den svovelholdige røyken som egentlig skulle gått ut gjennom pipene, kommer ut på bakkenivå. Over 40 prosent av utslippene avsettes innenfor en radius på 60 kilometer. Dette fører til store lokale konsentrasjoner av svovel på bakken og i luften. Dette er hovedårsaken til den store ørken-dannelsen rundt nikkelverkene. Ørkenen rundt Montsjegorsk er på 400-500 kvadratkilometer og er en av Europas største. Oslo fylke er til sammenligning 454

kvadratkilometer. Områdene med skadet skog på Kola er mye større og strekker seg ut over Russlands grenser.

Det samlede svovelutslippet fra nikkelindustrien på Kola tilsvarer syv ganger Norges totale utslipp. Russiske forskere spådde på begynnelsen av nittitallet at hvis utslippene ikke ble redusert drastisk innen ti år, ville det til slutt strekke seg et belte med død skog fra nordskegrensa i nord til Kvitsjøen i sør. Dette tilsvarer strekningen Oslo-Trondheim. I dag ser en at en slik spådom er i ferd med å gå i oppfyllelse, til tross for at den økonomiske situasjonen i Russland har ført til

at utslippene er blitt redusert noe siden 1990.

Tungmetaller

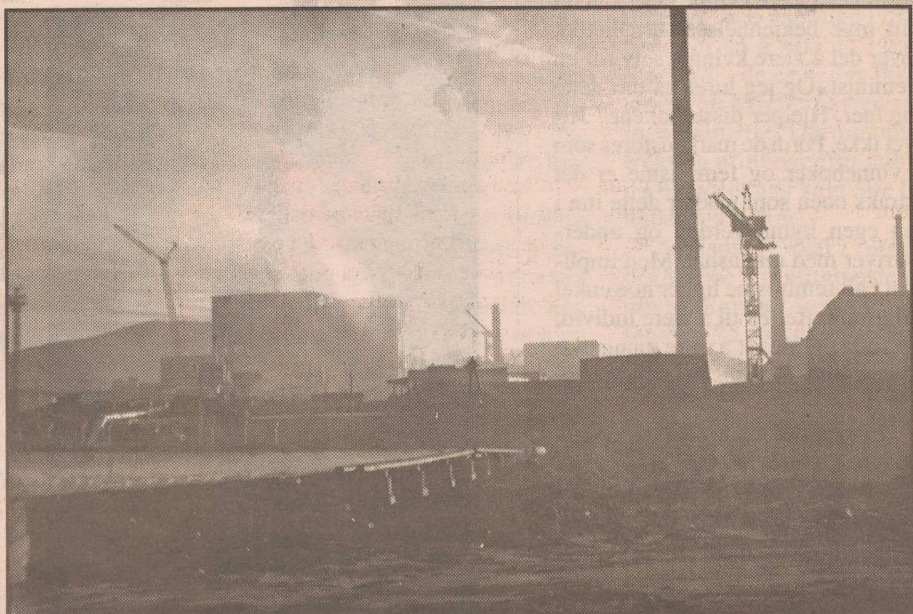
Røyken fra produksjonen inneholder også store mengder kopper og nikkel. Forurensningen kan forstyrre arveanlegget til planeter og i verste fall gi forgiftning. Hos mennesker og dyr vil stort opptak av tungmetaller gi allergier og svekket immunforsvar. Nikkelallergi er svært utbredt blant befolkningen i nikkelbyene.

Atomenergi

Nikkelproduksjon krever store mengder energi. Mye av energien kommer fra Kola atomkraftverk. To av reaktorene ved dette kraftverket er ved siden av reaktorer av Tsjernobyl-typen regnet for å være blant verdens farligste. Malmgruvene på Kola begynner å tømmes, dette har ført til at en i dag har blitt nødt til å importere malm fra Sibir. For at

denne transporten skal gå året rundt holdes ruten åpen av atomisbrytere.

Nikkelanleggene bidrar på denne måten til å opprettholde bruk av atomreaktorer som utgjør et stort potensielt miljøproblem og produserer radioaktivt avfall som vil være et miljøproblem i uoverskuelig fremtid.

Det finnes ingen kvinner

Simone de Beauvoir sa det allerede i 1949: Man fødes ikke kvinne, man blir det. Jeg er ikke kvinne. Jeg er et individ. Jeg har ikke noe gen eller del av hjernen som gjør at jeg er ekstra snill, omsorgsfull, glad-i-barn eller hva man nå ofte mener er så "kvinnelig". Det finnes nok av dem som forsvaret det såkalt kvinnelige og eventuelt mannlige, som mener at om dette forsvinner og vi får et mere androgynt samfunn vil vi bli mere lik og det vil bli kjedelig. Denne livmorsfeminismen er Valgerd Svartstad Haugland en av de fremste representanter for. Men mange menn står ofte fram og "forsvaret kvinners rett til å være kvinner". Eksempelvis gjorde Tore Renberg det gjentatte ganger i forbindelse med utgivelsen av *Matriarkat* (1996), som handler om det mannlige blikket rettet mot kvinnen; amnende, fødende, med fitte og pupper.

Men finnes det noe kjedeligere enn de tradisjonelle kjønnsrollene? Den heteroseksuelle sosialt konstruerte dikotomien "kvinnelig" og "mannlig" gir ikke rom for store variasjoner, ikke utover de to variablene, der det kvinnelige ofte er en motsatt mot det mannlige. Slik sett er det fortsatt et første (nøytralt) og et annet (kvinnelig) kjønn. Det androgyne derimot rommer alt. Det androgyne er det som oppstår når man dekonstruerer kvinneligheten og mannligheten og konstruerer sin egen rolle. Vi har sannsynlighet større valgfrihet nå på nittitallet enn tidligere, det betyr ikke at vi er helt fri fra kjønnsrollenes tvangsklemme. Man snakker om at vi i vår postmoderne tid er så fri, at alt er lov. Men det er lett å bli blind for sin egen tid og ikke oppdage sine egne tabuer. Noe så banalt som hår under armene er for eksempel tabu. For en kvinne vel å merke.

For den naturlige kvinne er ikke naturlig. Det "naturlige" er kulturlig, en ekte naturlig kvinne er hårløs på kroppen, diskret sminket, feminint kledd. Forventningen til en kvinne er at hun skal være naturlig det vil si unaturlig: Slank, rynkefri, nysminket og smilende.

I høst har jeg lest antologiene *Fittstim*, *Råtekst* og *Matriark*. Samt tidsskriftet *Utflukt* som i siste nummer stilte spørsmålet: Finnes det en grunn til å være kvinne? Det kan bli litt mye bekjennelsesjournalistikk over det å være kvinne, selv for en feminist. Og jeg lurer på om dette hjelper. Hjelper disse bøkene? Jeg vet ikke. Fordi de markedsføres som kvinnebøker og feminisme er det straks noen som pakker dette inn i en egen kvinneverden og underskriver med mannshat. Men implisitt i all feminisme ligger noe enkel til grunn: Retten til å være individ, til først og fremst å være menneske ikke kjønn. Feminisme er humanisme.

Finnes det en grunn til å være kvinne? Svaret er opplagt. Det finnes ingen grunn. Dessuten er det feil spørsmålsstilling. Det finnes nemlig ingen kvinner.

Ellisiv Lindkvist, tidlegare kulturredaktør i *Utropia*

Dra på loppemarkedet

OPPDAGELSESFERD: Ski hører med når man skal utforske det ukjente.

FOTO: REIDUN FAYE

DRØMMEN: Salige er de som leter for de skal bevare drømmen.

FOTO: REIDUN FAYE

Har man eventyrlysten godt innbakt i legemets indre regioner, og besitter man den ekte Klondyke-stemninga i hode og lemmer, da er man rede for en reise på loppemarkedet. En annerledes reise kanskje. Man trenger ikke kart og kompass. Bare et åpent sinn og røntgen-syn. Først da kan man ønske velkommen til loppemarkedet.

Det er drømmen som driver oss. Drømmen om kuppet. Drømmen om det unike. Drømmen om det vidunderlige vakre. Drømmen om hjulet.

Man oppsøker loppemarked av ulike grunner, men drømmen er alltid tilstedeværende. Man har kanskje eksplisitte mål, men man er alltid åpen for det impulsive. Den fantastiske 50-tallsbuksa. Den uovertreffelige selskapskjolen. Eller verdens nydeligste kopp. Eller kanskje Robert Brownings dikt.

Slik var det også når *Utropia* oppsøkte loppemarkedet. Det var med andektig følelse. Med respekt for de ulike artifakter man entret lokalet. Det er nemlig noe spesielt med gamle ting. Det er i det hele tatt noe helt eget med ting.

I vårt materialistiske samfunn er vi stadig på jakt etter gjenstander. Men ikke stadige gjenstander. Derfor finnes fenomenet loppemarked. Det naboen kaster, blir kanskje din yndlingsgjenstand.

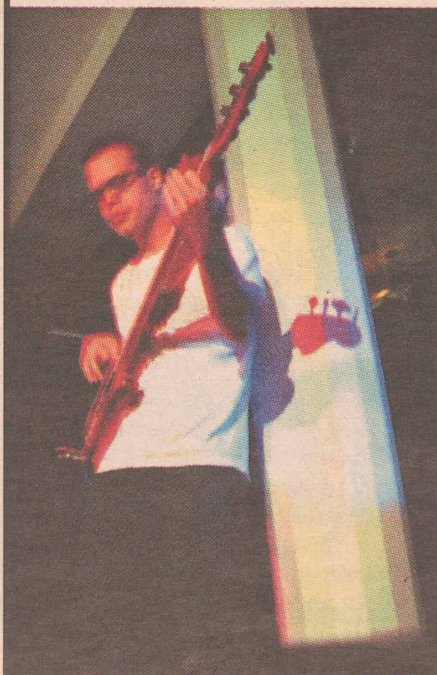
Vi er samlere. Det er ikke til å putte under en stol. Og stoler skal man for eksempel ikke kimse av; mange samler på dem.

Andaktsfølelsen og samlermanien til side, loppemarked er også brukervennlig. Nyttegjenstander og bruksgjenstander fås kjøpt for en billig penge.

Men det er drømmen som lokker.

Vegar Andreassen

Blått

Spain, med Josh Haden i spissen, leverte en solid konsert. Åpningslåten *Nobody Has To Know* starter med linjen *Nobody has to know, girl we've fallen so in love*, og dette var en konsert basert på temaet kjærlighet og det så altfor ofte påfølgende temaet tap. Stemningen var særdeles laid-back, bandet konsentrerte seg om å formidle sangene og med låter at et slikt kaliber kan er det lett å overse at ting som sceneshow var bortimot fraværende. Publikum lot seg villig vekk trollbinde. Dessverre var kvelden ikke perfekt, noe en elendig lyd sørget for. Til tross for dette var denne andre konserten arrangert i samarbeid mellom *Blå Rock* og *Strøket* en høyst vellykket affære og vi kan ikke annet enn å bøye oss i støvet og ytre et stort og ektefølt takk.

Thomas Johansen

En minister krysser sitt spor

Et av årets mest oppsiktsvekkende møter i Internasjonalt Seminar fant sted forrige uke. Tema for kvelden var norsk flyktning- og asylpolitikk. Innledere for debatten var justisminister Odd Einar Dørum, leder i Nei til EU Lisbeth Holand og biskop Ola Steinholt.

Ingrid Hedlund

En fullsatt sal var kommet med forventninger om løfter fra justisministeren. Den trykkende

stemningen mellom minister og de oppmøtte lover ikke godt for framtida for asylantene. Det er ikke lett å kjempe en sisyfoskamp om oppholdstil-

latelse når dine talsmenn nesten sparker krakken under Norges eneste menneske som har makt til å endre din situasjon.

Gode odds

Med 1500 underskrifter i ryggen, massiv støtte fra et utall lag, partier og foreninger i byen, hadde forkjemperne for kirkeasylantenes oppholdstillatelse så gode odds som overhodet mulig. Men det som skulle være et møte mellom synspunkt ble en seanse der

begge parter sjelden viste evne til samtale.

Det var hardt skyts som møtte Dørum i Tromsø. Ingen vet hvilke forventninger han hadde før han landet i Tromsø, men det er ikke umulig at han var glad da flyet lettet fra Langnes.

Barn i skuddlinja

– Har myndighetene spesielle tiltak for å sikre tryggheten til barn på flukt? lød et spørsmål fra salen. Her kunne Dørum

fortelle at barn blir registrert med egen søknad, selv om de kommer sammen med foreldre. Men han unndro seg ikke fra å insinuere at enkelte voksne asylsøkere dyttet barna foran seg i søknadsprosessen. Han brakte begrepet "ankerbarn" i debatten. Det innebærer at myndighetene mistenker flyktninger for å bruke barna sine som ankerfester i Norge for å få fotfeste hos oss.

Javel, Hr. Statsråd!?

FOTO: INGER N. BRÅTVEIT

Internasjonalt Seminar ble sist torsdag en øvelse i å skyte spurv med kanon. En justisminister på defensiven satte uskyldige barn i skuddlinja for å rettferdiggjøre Norges flyktning- og asylpolitikk.

Odd Einar Dørum har tidligere markert seg sterkt som antirasist. Det var før han ble justisminister. Rollen han inntok på siste Internasjonalt Seminar var en ganske annen. Hele seansen var en flau sak – ikke for Tromsø, men for Dørum.

Dørum la vekt på at en nå har mildere retningslinjer for å få asyl på humanitært grunnlag enn da han startet perioden sin. Han ramset opp en hel del justeringer som har blitt gjort. Mange av disse justeringene angikk imidlertid ikke situasjonen for mennesker på flukt, men bare forholdene for arbeidsinnvandrerne.

Etter hvert styrte han inn på dagens tema: Flyktning- og asylpolitikken. Han stilte seg selv to spørsmål. Det første var hvorvidt de som trenger beskyttelse får hjelp. Han styrte elegant unna alle kontroversielle tema og ga ingen konklusjon. Så spurte han hvorvidt en klarer å avsløre og sende tilbake de som ikke trenger beskyttelse. Han ramset opp et utall tilfeller hvor han mente det var økonomi eller andre moti-

ver som lå til grunn for asylsøknaden, og ikke et reelt behov for beskyttelse. Resten av åpningsinnlegget brukte han til å snakke om arbeidsinnvandring. Han tok blant annet opp det nye regelverket som skal gjøre det lettere for russere å ta seg betalt arbeid i Norge for en kortere periode.

Lisbeth Holand gikk skarpt til angrep på Norges asylpolitikk. Hun la blant annet vekt på hvordan en ikke bare behandler asylsøkere ille, men også på hvordan regelverket forhindrer at asylsøkere kommer til den norske grensen slik at de kan søke om asyl. Hun nevnte blant annet visumordningene, førsteasylprinsippet og Schengen-avtalen som eksempler på hvordan Staten forhindrer mennesker fra å søke asyl. Ifølge Holand er det er nærmest umulig for noen fra et konfliktområde å komme frem til en grense slik at de kan søke om asyl. Dermed undergra-

ver en i Holands øyne asylretten.

Hun reagerte også på rettsikkerheten til asylsøkerne ved et mulig avslag på oppholdstillatelse. Hun refererte blant annet til en høyesterettsdom som sier at domstolene ikke skal overprøve Staten fordi asylsaker er for komplekse til at en domstol kan kunne ta stilling til dem.

– I saker hvor det er tvil om fakta, skal Statens virkelighetsoppfatning legges til grunn. Når en tar i betraktning at bevisbyrden i asylsaker ligger hos asylsøkeren, har ikke asylsøkere det fnugg av rettsikkerhet igjen, uttalte Holand.

Biskop Ola Steinholt fulgte til en viss grad opp Lisbeth Holands kritikk. Han stilte spørsmålsteget ved måten regelverket blir håndtert på. Spesielt tok han opp hvordan Justisdepartementet overprøver faglige vurderinger blant annet fra leger og annen ekspertise. Steinholt tok til orde for å danne en "Lund-kommisjon" som

skal se på hvordan utlending-sloven blir forvaltet og hvordan regelverket blir praktisert.

Etter Steinholt's innlegg ble det åpnet for spørsmål fra salen. Den første fra salen som tok ordet var Kjersti Marie Lægdene fra støtteforeningene for kirkeasylanter i Tromsø. Hun overraskte Dørum en protokoll hvor det var samlet inn over femten hundre underskrifter til støtte for oppholdstillatelse for de fire kirkeasylantene i byen.

Dørum følte seg tydelig presset, men forsøkte å besvare spørsmålene ett etter ett. I et av svarene uttalte han at å gå i kirkeasyl er noe en velger av egen fri vilje. Publikum, som imidlertid var av den oppfatningen at det ikke var noe reelt valg å dra tilbake til forfølgelse og en uviss fremtid, ble overrumplet av Dørum's uttalelse, og det oppstod mumling i salen. Da var tydeligvis grensen nådd for hvor mye press Dørum tålte. Dørum uttalte blant annet "leg-

ger dere trykk på meg, legger jeg trykk på dere". Ministeren hadde tydeligvis kommet til feil by. Folk i Tromsø er vant til å le når de føler for å le, og sukke når de føler for å sukke. Folk i Tromsø stiller gjerne kritiske spørsmål, også til statsråder. Tromsøværingene er ikke vant til å lytte ukritisk, for så å uttale "Javel, Hr. Statsråd", de er heller ikke vant med å bli skjelt ut av en rasende justisminister. Dørum opptrådte frekt og ufint ovenfor publikum, og benyttet nær sagt alle bokens hersketeknikker.

Asylsøkere skal i følge myndighetene "realitetsorienteres" om muligheter for et liv i hjemlandet. På torsdag var det Dørum som ble realitetsorientert om at folk i Tromsø ikke liker flyktningepolitikken hans. Det er lite som tyder på at møtet kommer til å resultere i noen oppmykning i flyktningepolitikken, og kirkeasylantene må nok se frem til enda en mørk vinter bak kirkevinduene.

Bjørn Egil Johansen

Det første måltid:

Pizza quattro formaggi

Har man vært i Roma og spist Pizza Margaritha selv på den simpløste "gelateria", innser man allerede da at Grandiosa som Gud og Hvermannen stadig innlater seg på, er minst like italiensk som skreimølja.

Rune Thomassen
Ingrid Hedlund
Marit Ljosne (illustrasjon)

La Grandiosa være Grandiosa. Det er noe annet med den selvlagde pizzaen, såfremt man ikke gjør som en klassisk dobbeltarbeidende husmor og kliner brøddeigen utover langpanna, smører en boks hermetisk p-p-pizzafyll over og toppet mesterverket med gauda.

Sett heller av ti salige minutter ekstra og lag en pizza som setter smaksløkene i Halleluja-stemming. Dine nærreste vil for evighet elske deg. Alle veier fører til Rom, og veien til gudenes hjerte går via magen.

Pizza quattro formaggi betyr på godt norsk pizza med fire oster. Fire oster og ikke noe annet på denne jord. Så lenge ost er mer enn gauda, er skinke og annet oregano overflødig. Elsk din neste; by på denne beatifiserte pizza ved neste korsvei:

Bunn

25 g gjær (ikke tørrgjær)
5 dl friskt springvann
4 ss extra Virgin olivenolje (ikke Ybarra)
1 ts nymalt havsalt
11-12 dl (ca. 800 g) siktet økologisk hvetemel
1 dl grovmalt rugmel

Smuldre gjæren i en bolle. Varm vannet til 37 grader og rør gjæren ut i vannet. Tilsatt olivenolje, havsalt og hveteemel. (Bland salt i nesten alt melet. Hold av ca 1 dl mel).

Elt deigen sammen. La den så heve til dobbel størrelse på et lunt sted.

Stikk så deigen ned og la den heve på nytt igjen. Til sammen skal den heve 3 ganger. (Stikk den ned mellom hver gang). Kjevle så deigen tynt ut. La den være et par millimeter tykk. Kjevle gjerne på bake-

papiret siste gang den snus på bakebordet.

Prikk deigen med en gaffel. La den stå under halvåpent vindu til overflaten er tørr. Stenk bunnen med saften fra 1 stor sitron. Stek bunnen på 250 grader midt i ovnen i tre minutter. Avkjøl. Prikkes nok en gang for å ekstrahere luften.

Ost

100 g Blå Castello i skiver
100 g revet nøkkelost
100 g revet Saint Paulin
100 g Camembert i tynne skiver

Dekk en fjerdedel av bunnen med hvert osteslag, la dem overlape hverandre med ca 2,5 centimeter.

Sett ned ovnstemperaturen til 200 grader. Stek pizzaen i 5 minutter. Skru av ovnen og la pizzaen hvile noen minutter mens bordet dekkes.

Bordvers

Gledens Herre; vær vår gjest ved vårt bord i dag. Gjør vårt måltid til en fest etter ditt behag. Amen.

Ta for deg av bordets mangfoldige gleder, livet er for kort til å leve av Grandiosa. Bon Appetito!

Studentrabatt

Tromsøstudentenes Idrettslag

Studentrabatten gis ved visning av gyldig studentbevis, og betalt semesteravgift. Rabatt innvilges i perioden 15 august 1999 tom. 1 juni 2000. Rabatten gjelder varer til ordinær pris.

i gamle Chr. Hansens lokaler
Fr. Langesgt. 22
tlf 77 68 56 56

Vi reparerer:
glidelås i
skinnklær,
klær, rygg-
sekker,
vesker etc.

Strandgata 34
tlf. 77 68 46 82

H. Mydland
STUDENTENES EGEN SLAKTER

Skippergata 15
tlf 77 68 21 16

INTEROPTIK

Brillehuset AS
Storgt. 88 tlf 77 68 21 43

JERNVAREHUSET

Varahuset i Sjøgata
Sjøgata 13
tlf. 77 63 82 00

JENSENS
EURO SKO

Torgsentret - Storgt. 79
tlf 77 68 15 63

AVIS BILUTLEIE

Arctic Bilutleie as.

Vestregt. 16, tlf 77 61 58 50
Flyplassen, tlf 77 67 98 40

expert
elektromarked
midt i sentrum!

J.M. HANSEN
Storgt. 56 tlf 77 66 55 00

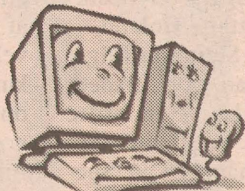
Stortorget 2
tlf 77 61 11 66

Peppi's
PIZZA

BABY KOS

Nordnorges største innen babyutstyr.
Salg og utleie

Heilovn 6
tlf. 77 67 22 44

ABC Data

Rypevn. 75
tlf 77 67 73 74 / 77 67 57 78

BRODRENE
JOHANNESSEN
HERRE- OG UNSØKSELVÆR

v/ brua tlf. 77 68 35 41

Markedsplassen tlf 776 82254

Elsa M. Systue

Vestregt. 1, tlf. 77 65 64 31

Forhandler for SINGER og PFAFF

Britt's
BOUTIQUE
Storgt. 89 og Jekta
tlf 77 60 19 80

SKINNMESTEREN
VEITASENTERET - TLF 77 61 25 01

free
record
shop

Jekta Handelssted
tlf 77 67 37 20

Urmester Noralf Andersen
Stortorget 3
(vis a vis Domus)
tlf. 77 68 26 55

WINTER SPORT
SPORTSHUSET AS

Bowling & Squash

Stakkevollvn 49
tlf 776 19770

Åpent 10:00-
24:00 alle dager

TSI
TROMSØSTUDENTENES IDRETTSLAG

FOTBALL HANDBALL UV-RYGBY DYK-
KING BASKET AEROBIC FJELL-
GRUPPE PADLING SVØMMING
JUDO KARATE WING TSUNG INNE-
BANDY FEKTING SPORTS-
KLATRING TELEMARK VOLLEY-
BALL SNOWBOARD FISKE AIKIDO
FEKTING STYRKETRENING - VI BE-
DRIVER DET MESTE
Tromsøstudentenes Idrettslag er
ansvarlig for studentrabatten.

TSI
Hovedgården
9037 Tromsø
tlf: 77 64 45 79
http://tsi.org.uit.no

Kino i festklær

- Vi sliter litt, men med ei klype salt kan du si at 25 prosent av filmtitlene er europeiske, sier Ola Lund Renolen ved Tromsø Kino. Europeisk film har et snitt som appellerer til kinopublikum i Tromsø

Marianne Søndmør
Halvor Johannes Lie(foto)

Ifjor gjorde kinoen det rimelig bra med tanke på nysatsingen "Europeiske filmdager".

- Vi ville være selvgode om vi påsto at det gikk strålende, men det kom blant annet en henvendelse fra Asker Kino etter filmdagene

i fjor.

Renholen påpeker at de ikke er uvanlig at en kino prøver ut ulike "programeringsforsøk" for å synliggjøre kvalitetsfilm; det at man kler opp filmene i en seriøs innpakning. Dermed skapes det interesse for produkt som vanligvis sliter økonomisk. Både Tromsø Filmklubb og Tromsø Internasjonale

Filmfestival er representert i forhold til arbeidet med "Europeiske filmdager". Aktiviteten er dessverre ikke i samsvar med tilbudet.

- Tromsø Kino sliter på grunn av at vi har kun to saler. Regninga går rett og slett ikke opp, fortsetter Renolen.

Likevel kan Tromsø Kino si seg fornøyd med årets "Europeiske filmdager". Syv kvalitetsfilmer sto på programmet, og sjelden finner man mer farverikt program - umulig å ikke nevne filmer som *Den røde fiolinen* samt *Sensommerdansen*; et par dager til, og en egen festival er mulig å stable på beina.

Vel overstått: Tromsø Kino kan si seg fornøyd med årets "Europeiske filmdager".

Planlagt festival

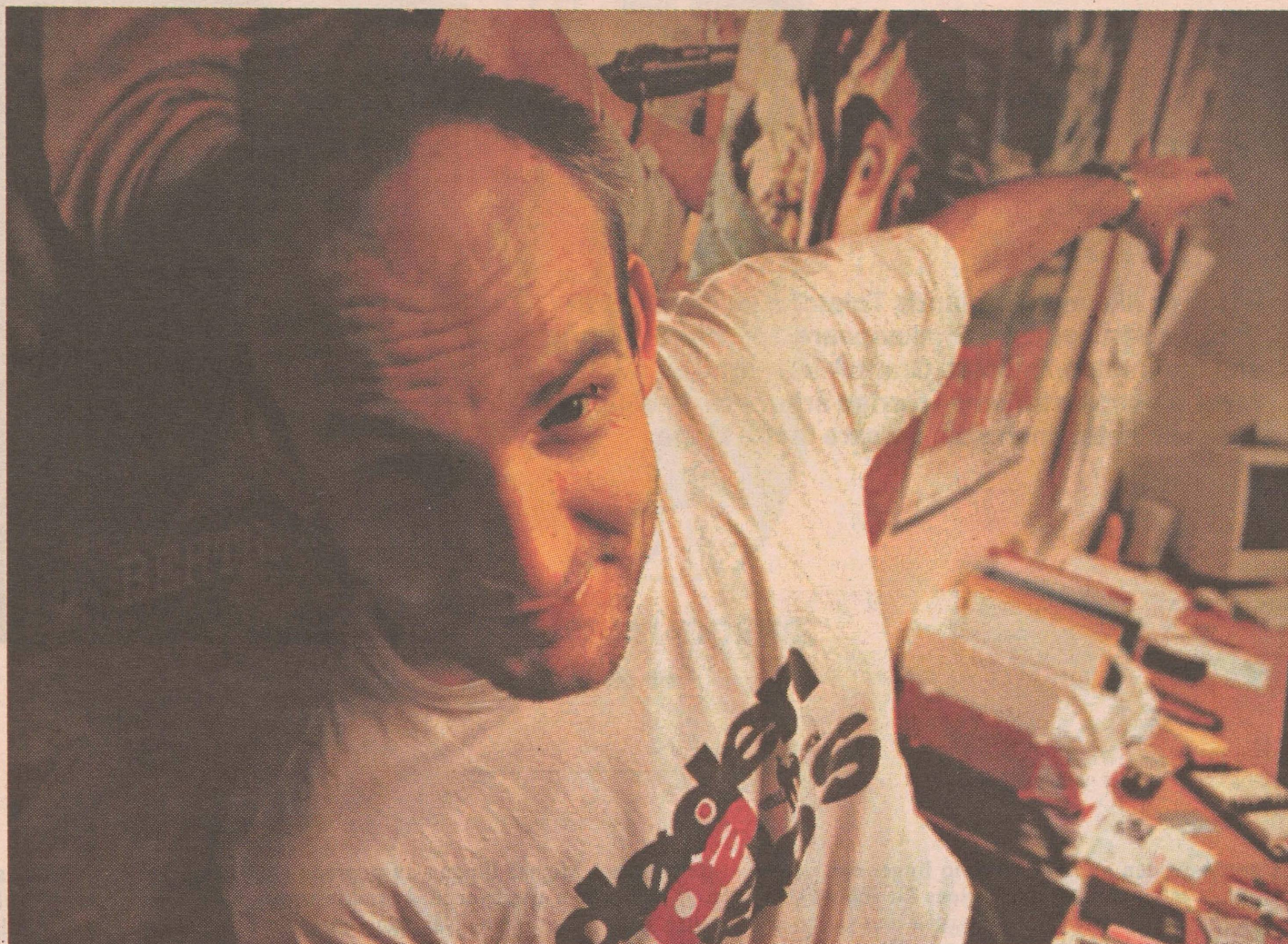
I år har festivalstyret i Tromsø Internasjonale filmfestival brukt lengre tid på planlegginga.

- Vi bør være bedre forberedt, mener en tilsynelatende fornøyd Renolen.

Lista legges høyt. Hittil har festivalstyret sett godt over to hundre filmer, og kun fem har passert nåløyet så langt. Møysommelig arbeid og vurderinger ligger til grunn for utvelgelsen av filmer.

I tillegg er Tromsø Internasjonale Filmfestival på rett sted til rett tid. Få har en festival klar såpass tidlig på året som slutten av januar. I tillegg er festivalen i forkant av filmfestivalen i Göteborg, noe som øker tilgjengelighet hva import og markedsføring gjelder.

- At nærmere halvparten av kommunens 60000 innbyggere ser film under festivalen er virkelig unikt, avslutter Renolen.

CINEAST: Ola Lund Reolen har sett mer enn en film om dagen; enda er han ikke kurert.

Akks knopper seg

Kulturprosjektet Akks står bak en musikalsk catfight: Askepott har lagt seg og Åse Kleveland er en nonne.

Takket være Akks er det nå mulig for band å jobbe mot utgivelser som er mer enn et skudd i den stjernetomme låtverimlen. Akks ble stiftet i 1982 etter en kvinnekulturfestival på Kalvøya. Siden da har kulturtiltaket spredt seg utover flere byer og fora - alt fra radio, konserter til diverse musikkutgivelser. Endelig er da også Akks nyetablert i Tromsø, til hell og lykke for musikkmiljøet. Siden oppstarten i 1982 har over 3000 jenter, og enkelte gutter, deltatt på Akks-kurs.

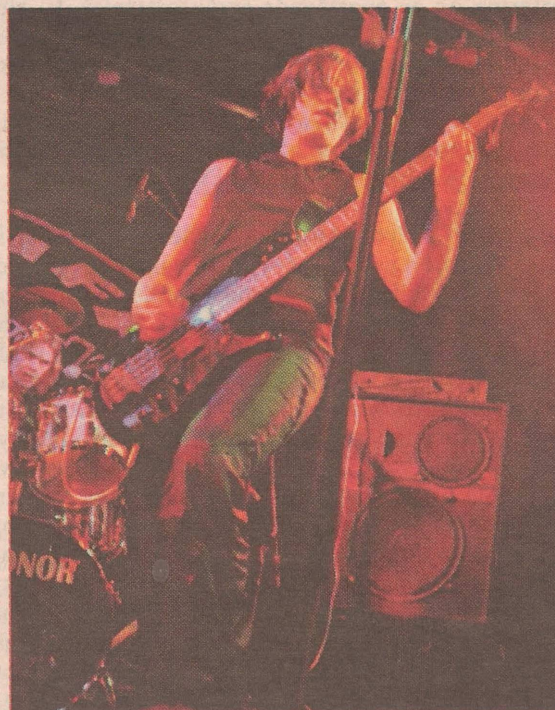
I 1992 etablerte Akks labelen Stiff Nipples Records. Bredden av nyetablerte band og artister er samlet på "Stiff Nipples vol.2". Her finner du de fjorten vinnerbanda av demokurransen Akks utlyste i våres. Alt fra melankolsk og pyntelig pop til garagepunk og herlig heavyrock med spenst og hvin.

- Vi håper på oppstart fra nyåret av, sier Siri Jenssen som er initiativtaker bak Akks Tromsø. Akks har også et styre bestående av Sølvi Rise, Inga B. Tøllefsen, Britt-Eva Løkkemo, Kris-

tin Ytreberg og Anita Overelv i tillegg til Jenssen selv.

Nylig arrangerte Akks Norges-turné for de fjorten banda som bidrar på "Stiff Nipples vol.2". Ingen band fra Troms og Finnmark er med. Hvor er Sister Sinister? Hvor er Pulp Vixen? Vi har da vitterlig sabla sterke bidrag i Ishavsbyen sågar som Tigerstaden. Dermed er det kanskje ikke merkelig at man må oppsøke temperaturen i Tromsø for å få, nettopp; stive brystvorter?

Marianne Søndmør

TEMPERERT: Fake var et av banda som måtte oppleve temperaturen i Tromsø for å få stive brystvorter.

Mannen som gjorde det

– Han er like mye Englands Tolstoj som Mr. Meaterlinck er den belgiske Shakespeare, tordnet den engelske feministen Fawcett. Grant Allen skrev en av de mest omstridte bøkene i forrige århundre, ei billigbok som alle hatet, men som de bare måtte kjøpe.

Grant Allen

På nordøstenden av Lake Ontario ligger den vesle øya Wolf Island hvor Grant Allens far jobbet som prest. Hans mor var av adelig byrd. Allen var en av syv søsken i en lykkelig og godt respektert familie. Men så fikk faren problemer med sin biskop, og Allen måtte følge sine foreldre til Massachusetts, derfra til Frankrike og England. Faren så til at sønnen fikk en skikkelig utdanning. Reisene bragte Allen erfaring og en enestående språkforståelse, til slutt endte han opp i Oxford hvor han studerte klassisk gresk og latin da foreldrene dro tilbake til Amerika. Han giftet seg tidlig med en sykkelig kvinne som lå lam i to år, selv om han senere fant sin livs kjærlighet, glemte han henne aldri. Hans mest kjente bok, skrevet tyve år senere, er dedikert til henne.

• Professor på Jamaica

Sola gikk aldri ned over det britiske imperiet på midten av 1900-tallet. Det var storhetstida til sosialdarwinismen og Herbert Spencers ideer. På Jamaica ble det på denne tida opprettet et lite college som skulle lære negrene å bli hvite, i hvertfall i væremåten. Grant Allen forlot universitetet i 1871: "For en tid tok jeg tilflukt i fortvilelsens velkjente tilfluktsted – læreryrket. Å undervise i latin og gresk på henholdsvis Brighton College, Cheltenham College og Reading Grammar School, var den ekstremt ubehagelige oppgaven som universets tilfeldigheter hadde pålagt meg. Men forkledd som Kolonikontoret, kom forsynet meg til unnsetning i 1873 og sendte meg til Spanish Town på Jamaica . . ." Helt uventet fikk han tilbud om en stilling som professor i Moral og Mental Filosofi på Jamaica. Allen samlet sine gamle studiekompiser og feiret det som skulle bli en reise inn

i desillusjon. Mishandlingen av negrene sjokkerte ham, og han kom etterhvert til å forakte arrogansen i britisk besteborgelighet. Når hans eneste arbeidskollega dør, blir arbeidspresset enormt, og skolen blir nedlagt. Han kom tilbake til England i 1876 uten jobb og uten noen åpenbar framtid.

På leting etter jobb

Professor jobben åpnet øynene hans for filosofien, og spesielt den nye evolusjonsfilosofien som Herbert Spencer forfektet. Faren hadde selvfølgelig introdusert sønnen for tidas store popfenomen i Amerika, og når han begynte på Oxford vokste interessen. På Jamaica gikk interessen over i nesegrus beundring. Han skrev et dikt til ære for Spencer og sendte til ham. Når han kom tilbake til England bestemte han seg for å oppsøke Spencer, og dette ble begynnelsen på et livslangt bekjentskap. Han skrev en avhandling om den hvilken betydning evolusjonsbiologien hadde fått for estetikken og han spesialiserte seg på sammenhengen mellom persepsjon og fysiske egenskaper hos ulike dyrearter. Allen hadde en egen evne til å forklare teorier på en slik måte at vanlige mennesker kunne forstå dem, og ble derfor varmt mottatt av samtidas storheter: Darwin, Wallace, Huxley, Hooker og Spencer.

Nesten en biolog

Mot slutten av syttitallet hadde Spencer allerede fulgt sin eneste kjærlighet til graven, og Darwin var en privat og opphøyd skikkelse som styrte vitenskapssamfunnene fra sin herregård like utenfor London. Kampen om vitenskapssamfunnene var vunnet, og det lovet gode tider for unge evolusjonsbiologer.

Men for å leve av vitenskapen måtte man enten komme fra en velstående familie slik som Darwin, eller man måtte få tildelt en vitenskapelig stilling slik som Huxley. Til og med Wallace strevde økonomisk. Som nyomvendt sosialistisk teosof mistet Wallace prestisje i det vitenskapelig miljøet, og han levde nå nesten utelukkende på Darwins nåde og grenseløs generøsitet. Skulle Grant Allen greie å fø sin nyfødte sønn måtte han skrive noe han kunne tjene penger på.

Nesten en forfatter

Grant Allen slo seg til ro i Dorking i Surrey ikke langt fra London. Hans skriverier hadde allerede gitt ham bekjentskaper i det litterære miljøet, så det var naturlig at han prøvde seg som forfatter. Men han hadde ingen illusjoner om sitt eget talent. "Siden det var mye bedre betalt enn vitenskapelig journalistikk," skrev han ti år senere, "overbeviste det meg om at min framtid nå lå som romanforfatter. Og romanforfatter er jeg den dag i dag, enten jeg er god, dårlig eller ubetydelig." Allen skapte flere minneverdige skikkelser, som general Clay, en tidlig forløper til Sherlock Holmes, og i en ti årsperiode omgikk han forfattere som Meredith og Gissing. Han gled inn og ut av samtidas mange avislokaler, og opparbeidet seg et rykte som en av bransjens mest iherdige slitere. Viktoriatida var nå på hell, og nye mer utfordrende uttrykk ble skapt i de voksende byene. Dekadansen forkastet viktoriatidas moral og sosialismen utfordret adelen og borgerskapet. Arbeiderne og kvinnene marsjerte, og skandalepressen flyttet grensa for hva som kunne trykkes. Allen ble fanget av disse nye strømningene.

THE LATEST LITERARY SUCCESS.

"THE WOMAN WHO WANTED TO."

I 1892 flyttet han fra Dorking til et større hus i Hindhead. Hans gamle studievenn Edward Clodd var en trofast gjest, og Allen var et populært samlingspunkt i journalistmiljøet. Selv om han led av kroniske brystmerter, så var han og hans kone, Ellen, prototypen på et lykkelig par. Hver søndag syklet han med naboen Arthur Conan Doyle, og hver tirsdag spiste han lunsj med avismannen Frank Harris. Spencer var ofte innom, men den aldrende filosofen forsto at Allen vokste fra ham. Spencer hadde ingen forståelse for det sosialistiske miljøet omkring Fabian samfunnet. Dette var en usagt uenighet mellom de to som først skulle bli kjent etter at de begge var død. Spencer betraktet på avstand den utviklinga som skulle gjøre hans trofaste støttespiller til Englands største skandale.

Skandale

Det hele begynte når Allen på slutten av åttitallet hev seg inn i debatten om kvinners rettigheter. Kvinnekampen hadde skapt en ny type kvinne som ikke brydde seg om tradisjonelle verdier, et utskudd på samfunnets skyggeside. Hun var gjerne intellektuell, noe som i samfunnets øyne reduserte hennes kvinnelighet og gjorde henne steril. Når så Allen skrev en artikkel om framtidens kvinne lot svarene ikke vente på seg. Både kvinnelige sosialister og konservative kristne reagerte på hans mange henvisninger til biologien. Det ble til og med for mye for erkesosialisten Wallace, og han argumenterte mot Allens syn på kvinnelig intuisjon fordi "sensualiteten hadde vært en viktig årsak til sivilisasjonens undergang". Fra syttitallet hadde Allen interessert seg for Darwins teori om seksuell seleksjon. Han hadde

prøvd å vise hvordan følelsene har en viktig funksjon i evolusjonsprosessen. Dette resulterte i en dyptgående frykt for enhver tukling med kjønnsrollene eller andre uromomenter som kunne rokke naturens balanse. I 1893 dro han på en sin mange turer til nord-Italia. Her brukte han våren til å skrive romanen *The Woman Who Did*, et lite men kontroversielt verk om en kvinne som nekter å gifte seg med mannen hun elsker fordi ekteskapet er en undertrykkende institusjon. Hun blir drevet i kne av sin egen overbevisning, og driver det hele så langt at hun ofrer sine egne biologiske behov. Hun mister til slutt respekten til sin eneste datter og tar sitt eget liv.

Økonomisk suksess

Da Allen kom tilbake til England prøvde han forgeses å finne en forlegger. Han var på nippet til å brenne manuskriptet da en forlegger med sans for det kontroversielle, John Lane, påtok seg ansvaret. Det ble rabalder fra første stund. Var hovedpersonen realistisk eller var forfatteren gal? Bokas innhold var høyeksplosivt. Prøvde forfatteren å forsvare kvinnesaken slik som han selv hevdet eller var han konservativ? Hadde han til hensikt å forsvare promiskuitet eller ekteskapet? Eller prøvde han, slik som en anmelder hevdet, å underminere selve grunnstenen i det siviliserte samfunn?

Debatten raste mens nye opplag ble trykket opp, og bokhandlere i Irland ville ikke ha noe med den blasfemiske forfatteren å gjøre. Så ble romanen utgitt i Amerika, og Grant Allen ble plutselig en internasjonal kjendis. Dessuten var han rik. Satiriske parodier som *The Woman who Wouldn't* av Lucas Cleve og *The Woman who Didn't* av Victoria Cross dukket opp. På en mildt sagt klosset måte gjorde Allen seg selv til offentlig hat objekt, samtidig som

han reddet seg selv fra fattigdommen. En av hans nærmeste venner, historikeren Frederick York Powell, mistet tålmodigheten: "Er Allen ennå redd på grunn av boka si? Jeg har prøvd å roe ham ned. Det er ikke noe nytt eller oppsiktsvekkende i den, men han har greid å vekke Filestinnernes interesse. Han er en sånn trivelig kar og så oppriktig, og så fullstendig blind for det ko-

"Siden det var mye bedre betalt enn vitenskapelig journalistikk, overbeviste det meg om at min framtid nå lå som romanforfatter. Og romanforfatter er jeg den dag i dag, enten jeg er god, dårlig eller ubetydelig."

miske i situasjonen at han alltid blottes seg for angrep- og det sårer ham." Sliteren Grant Allen fikk aldri tid til å hvile på sine laurbær. Sykdommen som hadde hjemsoekt ham livet gjennom ble gradvis verre. Etter en lang periode med kroniske smerter dør Grant Allen i Oktober 1899, og etterlater seg en av de mest omtalte og minst forståtte skandale romanene i Engelsk litteraturhistorie.

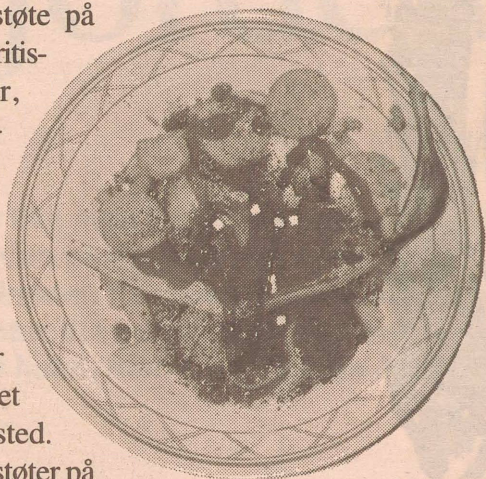
Michael Wynn

Ab Via

PÅ KANTEN

Det heter seg at i himmelen er politiet britisk, kokkene franske, teknikerne tyske, organisatorene sveitsiske og elskerne italienske. Dersom du skulle støte på tysk politi, britiske kokker, franske teknikere, sveitsiske elskere og italienske organisatorer, ja da er du kommet et helt annet sted.

Og hvis du støter på en av samskipnadens kokker. Etter å ha kvalifisert oss for graden Cand. Tine er det ikke tilfeldig at vi i denne analysen (eller skal vi kalle det disseksjonen?) slår an en internasjonal tone. Mandag nyter vi mexikanske tortillas, tirsdag blir det italiensk pasta, onsdag frister det kanskje med portugisisk bacalao, og torsdager flest står i den greske nasjonalrettens tegn. Så langt er alt vel og bra. Problemet kommer på fredag: Vi kaller det «Gryte à la FN». Og minnes med skrekk den gangen kantina kalte det «Fru Hansens overraskelsesgryte». Det ble med den ene gangen. Fredagens restetorg har også vært observert under pseudonymene «ryte med gris» og «fytt i panne». At Dagbladets restaurantekspert heter Fredag, skriver vi på kontoen for usmakelig ironi. Vi kommer oss gjennom fredagskvelden mens magen lever sitt eget, svært utadvendte liv, og i helga lever vi kun på før med påtrykt varedeklarasjon. Mandag er det klart for ny runde – med blanke ark eller mugler i posen? Vi har ikke mage til å spekulere en gang. God appetitt.

TRIVIELT

Clinton brakte med seg sin vidgjetne virilitet da han gjestet Oslo, og da han forlot landet var skuffelsen åpenbar, slik som her i Viagraparken.

NYTT FRA NORSK SPRAKRAD

Sprakradet er stolte av å presentere siste innspill i serien *Var spraklige flora*. I dag presenterer vi det meget spesielle spraklige fenomenet «boende motsetningsforhold». Ordet *tafatt* er et godt eksempel. Ordets betydning, i henhold til Bokmalsordboka, er «som mangler tiltak», ofte brukt i omtale av studenter. Passiv, lat eller uengasjert med andre ord.

Men her snakker vi imidlertid om en avansert innbakt semantisk finurlighet. Et aldri så lite mellom, ja, rom altså, ville

gitt ordet, og dermed også studentene, helt nye og andre karaktertrekk. *Ta fatt* inneberer nemlig mer enn et snev av aktivitet, engasjement og tiltak, faktisk den rake motsetning til *tafatt*. Og et ord som i prinsippet er sitt eget antonym fortjener absolutt Sprakradets oppmerksomhet.

Til slutt: Hadde bare Ab Vi-
as oppfordring fra forrige nummer: «Bort med ord delinga», blitt tatt til følge, ville vi statt ovenfor en studentmasse boblende med entusiasme.

IMMATURUS TOPPMØTE I OSLO

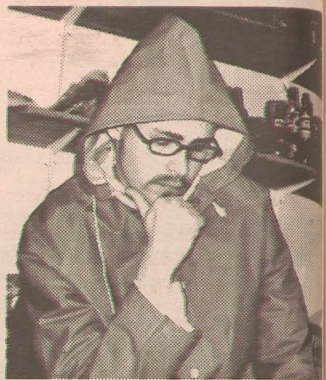

FAKSIMILE: DAGBLADET 02.11.99

TABULA RASA

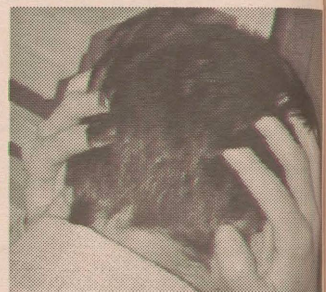
MARGINALT

Hvor var du da Clinton var på kaffebar?

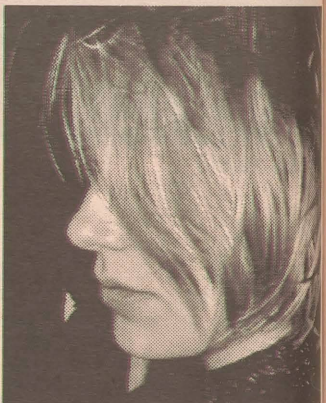
Stjerne-Kenneth
Bygutt

– I Washington – sammen med Hilary.

J-Per D.
Bergen

– Her er det jeg som har spørsmålene, og dere har svarene.

AnnaLo Vinsky
Havana

– På samme sted som da Brå brakk staven.

Pauline Johnsen
Junaiten

– I moskèen. Dette er tegn fra Gud – han vil vise oss at internasjonalt samarbeid må til for å skape fred i Midtøsten.

UHØRT

– Her var det mye dårlig humor.

Ab

– Ja ja. Dårlig humor skal man ikke le av.

Via

Nettpreik

Semesteret nærmer seg slutten. Det regner og regner og regner og det kan ødelegge humøret til den selv den muntreste....

Mørketidsmelankoli 1

...på den annen side er jo melankoli ulidelig vakkert og Tromsø var så privilegert å bli besøkt av kanskje verdens beste melankolikere i form av bandet Spain. Bandets offisielle hjemmeside er å finne på www.worldofspain.com. På denne til dels glimrende siden kan du finne masse info og alle låtene fra den nye skiva deres *She Haunts my Dreams* er å finne i mp3 format

Mørketidsmelankoli 2

Et annet og mer vitenskapelig korrekt term for mørketidsmelankoli er Seasonal Affective Disorder. (SAD). En god side for å finne info om dette fenomenet er www.isv.uit.no/seksjon/psyk/wdep2.htm. Siden er drevet av folk på institutt for psykologi, og de burde jo vite hva de snakker om. Fatt mot er alt vi kan si, det er lys i slutten av tunnelen.

Et lystigere tema

En litt mer munter side er Nord-Norsk Vitsegenerator som er å finne på home.sol.no/~joztein/pages/nngv.html. Når du klikker deg inn på siden blir du presentert for en knapp som sier Generer Vits (noe slikt). Trykk på den og så blir en tilfeldig nord-norsk vits generert. Humoren er i samme gaten som Oluf, dvs. Oluf på syre. Eneste minus er en noe traurig design og at den ikke fungerer med Opera. Takk til Stian for tips.

Microsofts eskapader

Det meldes at softwaregigant Microsoft har tapt første runde i monopolist saken reist av den amerikanske stat. For oss vanlige dødelige fortøner kanskje denne rettsaken seg litt merkelig – Microsoft blir saksøkt for at de er for store, og at de utnytter dette faktum til å få grep om enda større del av markedet. Er det ikke nettopp dette kommersielle næringsdrift handler om? Svipp innom www.nettavisen.no for oppdateringer i denne saken.

Opera

Ovennevnte konflikt handler visstnok om at Microsoft og Netscape skal ha avtalt seg i mellom å dele nettlesermarkedet. I den sammenheng vil vi anbefale den norske nettleseren Opera som på visse områder er bedre enn de to mastodontene nevnt ovenfor. En demoversjon kan lastes ned på opera.nta.no. De største fordelene er at den kan ha flere åpne nettsted i samme vindu og at den ikke trenger en supermaskin for å kjøre med akseptabel hastighet.

Det var alt for denne gang, kommer du over en side som fortjener å bli nevnt i denne spalte kan disse mailes til DeThomaso@c2i.net. Url'er mottas med takk.

Vi noterer at...

... Rimi er alltid billigst, men at Rimi-Homoen er så billig at han betaler en halv milliard for å bli uthengt i tabloidpressen, det er b-billig det.

... julen nærmer seg med sjumilsstøvler. Med tanke på den dårlige studentøkonomien ser det ut til at ønsket om krushund i gave til tante Beate atter en gang renner ut i bare tøfler.

... det ryktes at uidentifiserte enkeltorganismer utrolig nok klarer å få ned en porsjon gryte med ris. Ryktene er derimot ikke bekreftet.

... en anonym kirkeasylant på en hvilken som helst kant av landet drømmer om å skrive bok...hvis han får tid.

Hva med lapskausen?

Nå for tiden er gryta hennar mor erstattet med alskens ciabatta og andre burritos. Gamlelandet invaderes av kebabvogner og annet campingutstyr. Hvor skal man finne sine røtter og tilhørighet i dette babelske vrimmel av couscous og den slags gomorra. Man må virkelig spørre seg hvor dette sammenkoket stammer fra. Nei, jeg sier det rett ut. Det er nok

disse hottentottene som har kommet til landet som rekved i hundedagene og rasket med seg både karri og hvitløk i pose og sekk. Det lukter og river i ørene så man vanskelig kan tenke seg at noen i det hele tatt får det ned. Språket er nesten ikke til å bli klok på. Norsk har de jo ikke vett å forstå. Religiøse er de så til de grader. De ber både til Allah og

Aladdin natt og dag, så det er ikke rart de ikke rekker å være i ordentlig arbeid. Men svette lukter de ufattelig nok. Man kan jo undres om disse swahiliene virkelig vet forskjellen på en kirke og en campingplass. Som Dørum ville sagt det; – Det kan fort bli fullt i herberget.

Rune Thomassen, Hanne Stien og Ingrid Hedlund

Kunstens pause

Multikunstneren Stein Elvestad tar i høst initiativ til en kreativ kunstpause i polarbyen. Midt i blankeste julestria (8. desember) vil han trekke stort og smått i Tromsøs kulturliv til Mackkjelleren. Motivet er å få innovatører og andre framsynte til å finne hverandre, kose seg en sen kveldstid og forhåpentligvis få nye impulser. Ressurspersoner fra alle kunstens uttryksformer er invitert. Elvestad framhever at både utøvende og skapende er hjertelig velkommen.

Utopia presiserer:

Korrekt utdeling

I forrige Utopia kom redaksjonen i skade for å trykke ubekreftede opplysninger om utdelingsprosedyren for undervisningsprisen 1999 ved UiTø. Universitetsadministrasjonen og studentstyret har forskjellig oppfatning av hva som er den korrekte saksgangen i dette tilfellet, og Utopia velger å trekke sine opplysninger i dette tilfellet.

Utopia-redaksjonen

Utopia orsakar:

Rwanda og ikkje Guinea

Kultur-redaksjonen kom i førre utgåve til å omtale Ituze-truppens rytmiske stilføring under «Verden i Tromsø» som ein paljett-glinsande dans frå Guinea. Dette stemmer ikkje. Ituzedansegruppa er frå Rwanda. Utopia orsakar.

Kultur-redaksjonen

Fire på rad

Snøen detter snart på våre skuldre. Hva mener du om snøen som snart kommer vår vei?

Stine Nilsen
Ergoterapi

Håper snøen kommer før jul. Det ville vært fint. Vi har jo et slags bilde av jula som er viktig for julestemninga.

Eirik Høgås
Historie grunnfag

Æ syns snøen lyser opp i mørketida, bare det ikkje blir for mye av det. Sånn som for et par år sia.

Lisbeth Antonsen
Fiskehelse

Det kan bli litt mye, men generelt liker jeg snø. Jeg slipper heldigvis snømåking.

Harald Solheim
Fysikk

Kjekt med ordentli vinter og ikke sånn pissregn som nå, men den ligger kanskje litt for lenge.

Mens vi venter på Nord-Norgebanen...

Snøen lar vente på seg, dessverre gjelder det ikke eksamen. Men selv når hjemmeeksamen tynger som mest kan det hjelpe å la seg distrahere av noen av de kulturtilbudene Tromsø har å by på. Men glem deg ikke helt bort... Utopia tar for øvrig ikke noe ansvar for konsekvensene dersom kulturtilbudet på denne siden blir nydt på bekostning av eksamenslesingen. Vel bekomme!

Onsdag 10. november

Dette er dagen for musikalske opplevelser. På Mack-Kjelleren blir det **jamsession**. På Kulturhuset blir det muligheter for mimring når musikalen **Grease** vises kl.18. Ta med bryllrem.

Musikk-konservatoriet er lei av å ikke bli lagt merke til og starter derfor en ny konsertserie med navn **Hermetikk** som skal av stabelen på Skansen Brygge. I følge kilder blir dette en underholdende og uhøytidelig konsertform. Alt-

så blir det ikke kun klassisk og annen relativt "utilgjengelig" musikk. Den første konserten har undertittel **Smakebiter fra det ufri-villige musikkliv**.

Den tilsynelatende umulige og uoppnåelige kjærligheten i Hamsuns tekster er tema for **Litterære Drypps** samling på Markens Grøde kl. 19. De spør «hvorfor»; har du svarene?

Torsdag 11. november

Er du likestilt og frigjort? **Internasjonalt Seminar** går rett inn i den heite feminismedebatten med kveldens arrangement på Mack-Kjelleren. Uansett kvinnesyn og sosial legning er du herved oppfordret til å komme kl. 20. Innledere er Anne Lise Ryel, likestillingsombud, Turid Heiberg, daglig leder i fokus og Hanne Johansen, polarfeminist og kvinnefrontter.

Fredag 12. november

Vil du bytte ut eksamensangsten med **Erotic Nightmare** bør du dra på konsert på Mack-Kjelleren i kveld. Tromsø Kristelige Studentforbund arrangerer forbundsmesse med tema **nordnorsk tro** i Bymisjonskapellet kl.19.

Lørdag 13. november

Hiphop-klubben **Ned** er å finne Bak Mål.

Siste sjanse til å få med seg Ketil Høeghs forestilling – **Jakten på forestillingen** på Kulturhuset.

Tromsø filmklubb viser filmen **Kjærligheten våkner** av Eliseo Subiela. I følge filmklubben har du

mulighet til å ta del i en helt annen filmtradisjon enn det vi er vant til her hjemme."

– Skrulle? Butch? Tekanne? Granola? Homopolaris slår til med **Stereotypi-fest** i Bodegaen fra kl. 21.00.

Søndag 14. november

Dette er siste dag med utstilling av fotografier av Kåre Kivijärvi og Maria Gradin på Galleri Embla.

Sørg for å få med deg Radio Tromsøs eminente program **Musikkmaksimum** kl.16.

Mandag 15. november

Len deg tilbake og nyt stillheten etter en strabasiøs helg.

Tirsdag 16. november

Blå Rock Café viser nok en **Tex Avery-kavalkade**. Denne geniale tegneserie skaperen er forbilde for alle politisk ukorrekte, og dermed tøffe, tegneserier/filmer.

Onsdag 17. november

Siste **Internasjonalt Seminar** denne sesong spør kl.20.30 om sametingssystemet er en virkelig-gjøring av samisk selvbestemmelse. Innledere er bl.a. Ole Henrik Magga, tidligere sametingspresident. Dette skjer på Mack-Kjelleren, der det også blir jamsession.

Siste temakveld på Blå Rock Café denne sesongen er **Beatservice/Arctic Circles 2**. Tromsø har jo som kjent fostret ikke så rent få artister innenfor sjangeren elektronisk musikk. I kveld er det labelen **Beatservice**, som har vært en drivkraft på dette området, sin tur. Åsgård sykehus arrangerer

julemesse hvor det blir salg av julesaker, håndarbeid og kaker.

Torsdag 18. november

Bønkers er et band som har fått mye ros for sin nye skive som sies å være i omtrentlig samme sjangeren som **Madruga** og **Midnight Choir**. I kveld kan du oppleve dem på Mack-Kjelleren.

Et av de altfor få litterære begivenhetene i denne byen finner sted på Teaterkaféen i dag, nemlig **Minibokdagen** på Litteraten med nordnorske forfattere.

Fredag 19. november

Det Lille Kulturhus arrangerer **Rockebandmaratonkonsert**. Dette skjer på Mack-Kjelleren. Møt opp hvis du vil se hva Tromsø har å by på rockmessig.

Hvis derimot din musikksmak heller i etnisk retning kan du dra på **Etnisk Musikkcafé** - med Tango Concertino og Daniel Amaro fra Uruguay. Dette arrangement finner sted på Teaterkaféen.

Lørdag 20. november

Bob Benoni & Rafael lokker med hete latinamerikanske rytmer på **Club La Havana**. Dette skjer som vanlig på Mack-Kjelleren.

Hvis jazz er din greie, kan du dra på Teaterkaféen og oppleve **Electronique Noir**.

Tromsø Filmklubb viser **Woody Allens Zelig**. Denne filmen er en liksom-dokumentar om en menneskelig kameleon ved navn Zelig. Anbefales på det varmeste. Verdensteateret kl.14.30.

Søndag 21. november

Tromsø Filmklubb viser **En meget diskre helt** av Jacques Audiard. Angivelig er dette en "film i skjæringspunktet mellom Zelig, Forrest Gump og Velkommen, Mr. Chance." Så da må den jo være bra.

Nok en sjanse til å oppleve **Madrugada** på Strøket. Hvis etterspørselen blir like stor som sist anbefaler vi å kjøpe billett en stund i forveien. Denne konserten er obligatorisk hvis du vil oppleve noe av det bedre innen norsk rock – og dobbelt obligatorisk hvis du ikke fikk med deg forrige. Det vil bli lagt ut litt færre billetter enn forrige gang, noe som vil føre til mindre trengsel og mer hygge.

Mandag 22. november

Mandag er tydeligvis leседag, da vet du hva du har å gjøre.

Tirsdag 23. november

Blå Rock Café viser **Cry Baby**. Hvis du vil se Traci Lords sprade rundt til toner av tøff rockabilly bør du møte opp her. Andre tøffinger som viser seg her er Iggy Pop og Johnny Depp. Når du likevel er ute og ser film, kan du jo benytte anledningen til å ta med ferskeste eksemplarer av **Utopia**.

Onsdag 24. november

Onkel Tuka spiller i kveld på Mack-Kjelleren.

Hvis DU vil legge inn noe på Nord-Norge-banen, kontakt oss på faks/telefon/e-post: nordnorgebanen@yahoo.com ELLER stikk innom glassburet på SVF.